

En stabilare grund för arbetet mot korruption

32 förslag från forumet för samverkan
mot korruption

MISSIVDATUM
2025-12-17ERT DATUM
2024-07-04DIARIENR
2024/155-5ER BETECKNING
Fi2023/03160,
Fi2023/03216,
Fi2024/00096Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att stödja arbetet mot korruption i offentlig förvaltning

I juli 2024 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att stödja arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen. I uppdraget ingår att tillsammans med myndigheterna i forumet för samverkan mot korruption ta fram förslag på åtgärder som regeringen kan vidta för att stärka det korruptionsförebyggande arbetet i den offentliga förvaltningen. Statskontoret ska redovisa dessa förslag till regeringen.

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *En stabilare grund för arbetet mot korruption – 32 förslag från forumet för samverkan mot korruption* (2025:17).

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Gabriel Brandström, utredarna Mathilda Fält Zaar, Therese Brolin och Johan Mörck, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Johan Mörck

Innehåll

	Förord	5
	Sammanfattning	6
1	Förslag inom fyra områden	8
1.1	Förslagen i korthet	9
1.2	Sammantaget stärker förslagen arbetet mot korruption i hela den offentliga förvaltningen	16
1.3	Centrala utgångspunkter för forumsmyndigheternas arbete	18
2	Strategiska åtgärder för att förbättra grundförutsättningarna för arbetet mot korruption	25
2.1	En effektivare och mer långsiktig stödgivning och samverkan	26
2.2	Ökad kunskap för att stärka arbetet mot korruption	30
3	Åtgärder för att utveckla verktyg för att upptäcka och hantera korruption	34
3.1	Förbättrade möjligheter att rapportera misstankar om korruption	34
3.2	Utökade möjligheter att använda uppgifter för att upptäcka och hantera korruption	37
4	Åtgärder för att förebygga och upptäcka korruption vid offentlig upphandling	43
4.1	Bättre verktyg för att utesluta kriminella aktörer, samt för tillsyn och uppföljning av upphandlade kontrakt	45
4.2	Förbättrad information och dokumentation för att öka transparensen i samband med offentlig upphandling	50
4.3	Ökad kunskap om korruption hos bland annat inköpare och beställare	56
4.4	Bättre hantering av risker för korruption vid direktupphandlingar och upphandlingar på försvars- och säkerhetsområdet	59

5	Åtgärder för att särskilt stärka kommuners och regioners arbete	68
5.1	Grundläggande stöd till kommuner och regioner	70
5.2	Förstärkt ansvar för kommuner och regioner att förebygga och anmäla korruptionsbrott	79
5.3	Bättre skydd mot otillåten påverkan	83
	Referenser	86
Bilagor		
1.	Regeringsuppdraget	93

Förord

Att arbeta mot korruption handlar ytterst om att värna demokratins funktions-sätt och medborgarnas förtroende för det allmänna. Det handlar om att se till att den offentliga förvaltningen agerar sakligt, opartiskt och rättssäkert och att ingen missbrukar den offentliga makten för att gynna sig själv eller någon annan.

Trots att Sverige står sig relativt väl i internationella jämförelser är Sverige inte förskonat från korruption. Riskerna för korruption och utmaningarna i arbetet har också ökat över tid, bland annat till följd av påverkan från organiserad brottslighet. Det innebär att förvaltningen i alla delar och på alla nivåer behöver öka sin motståndskraft mot korruption.

Korruption kommer i många olika former och kan finnas inom alla sektorer och på alla nivåer i den offentliga förvaltningen. Det kan handla om handlingar som är förenade med straff, men det kan också vara handlingar som är olämpliga. Men gemensamt för alla former av korruption är att de skadar förtroendet för samhället. Att förebygga korruption kräver därför ett brett spektrum av olika former av insatser och verktyg i hela den offentliga förvaltningen.

Forumet för samverkan mot korruption är en plattform för samarbete och koordinering mellan sju statliga myndigheter som inom sina ansvarsområden bedriver ett viktigt arbete mot korruption i den offentliga förvaltningen. Sedan juli 2024 har Statskontoret och övriga myndigheter som ingår i forumet haft regeringens uppdrag att utveckla forumets arbete och samarbete. En del i arbetet har varit att myndigheterna i forumet ska ta fram förslag på hur regeringen kan stärka arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen. I den här rapporten presenterar vi dessa förslag på åtgärder.

Jonas Trolle, Brottsförebyggande rådet

Rikard Jermsten, Ekobrottsmyndigheten

Clas Olsson, Ekonomistyrningsverket

Marie Östman, Konkurrensverket

Per Wadhed, Polismyndigheten

Annelie Roswall Ljunggren, Statskontoret

Anja Clausin, Upphandlingsmyndigheten

Sammanfattning

Statskontoret har haft i uppdrag av regeringen att redovisa förslag på åtgärder som regeringen kan vidta för att stärka det korruptionsförebyggande arbetet i den offentliga förvaltningen. Förslagen har i enlighet med uppdraget tagits fram av de myndigheter som ingår i forumet för samverkan för korruption. Dessa är Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Konkurrensverket, Polismyndigheten, Statskontoret och Upphandlingsmyndigheten.

Vi redovisar sammanlagt 32 förslag på åtgärder till regeringen. Förslagen utgör en kombination av större och mindre åtgärder inom framför allt fyra områden som sammantaget stärker det korruptionsförebyggande arbetet i den offentliga förvaltningen.

Inom det första området finns förslag på åtgärder som syftar till att strategiskt förbättra grundförutsättningar för den offentliga förvaltningens arbete mot korruption på en övergripande nivå. Förslagen handlar bland annat om att främja en effektivare, tydligare och mer långsiktig stödgivning och samverkan mellan expertmyndigheter. Syftet är att hela den offentliga förvaltningen ska få ändamålsenliga stöd i sitt arbete mot korruption.

Inom det andra området finns förslag som specifikt syftar till att utveckla verktyg för att upptäcka och hantera korruption. Förslagen handlar om att ge bättre möjligheter och mer ändamålsenliga befogenheter för arbetsgivare och brottsbekämpande myndigheter för att kunna upptäcka korruption, samt för att agera när misstankar om korruption uppstår.

Det tredje området innehåller förslag om att förebygga, upptäcka och hantera korruption i offentlig upphandling. Förslagen inom det här området handlar om att öka kunskapen om korruption hos bland annat inköpare och beställare, förbättra kontrollen av upphandlade leverantörer och uppföljningen av avtal, förbättra både information om och dokumentation av upphandlingar, samt hantera risker för korruption vid vissa upphandlingar.

Det fjärde området innehåller förslag som syftar till att särskilt stärka kommuners och regioners arbete mot korruption. Förslagen handlar om att ge kommuner och regioner bättre grundläggande stöd i deras arbete mot korruption och i arbetet för en god förvaltningskultur. Det handlar också om att ställa tydligare krav på dem att arbeta brottsförebyggande mot korruption, att anmäla vid misstankar om korruptionsbrott och att ytterligare kategorier av förtroendevalda omfattas av skydd för att förebygga ohälsa och olycksfall till följd av hot och våld.

1 Förslag inom fyra områden

Arbetet mot korruption är en central del i strävan efter att upprätthålla rättssäkerhet och demokrati i den offentliga förvaltningen.¹ Sverige har länge rankats som ett av de minst korrupta länderna i världen, med en stark kultur av offentlig integritet och högt förtroende både mellan människor och för offentliga institutioner. Men det betyder inte att korruption inte förekommer eller att det förebyggande arbetet är utan brister.² Exempelvis visar statistik över dömda för korruptionsrelaterad brottslighet att det finns korruption på alla nivåer i samhället.³ Det förebyggande arbetet vilar visserligen på en stabil grund, men det finns ändå utrymme för att utveckla arbetet mot korruption i Sverige. Det följer inte minst av nya utmaningar som är förknippade med organiserad brottslighet och otillåten påverkan.⁴

Statskontoret har fått i uppdrag av regeringen att stödja arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen.⁵ Inom ramen för uppdraget ska Statskontoret redovisa förslag till Regeringskansliet (Finansdepartementet) på åtgärder som regeringen kan vidta för att stärka det korruptionsförebyggande arbetet i den offentliga förvaltningen. I den här rapporten redovisar vi dessa förslag. Förslagen har, i enlighet med uppdraget, tagits

¹ Statskontoret (2019). *Den statliga värdegrunden – gemensamma principer för en god förvaltning*.

² OECD (2025). *OECD Integrity Review of Sweden*.

³ Institutet mot mutor (2025). *Mutbrottsdomar i Sverige 2024 IMM:s rättsfallssamling sektor för sektor*.

⁴ OECD (2025). *OECD Integrity Review of Sweden*; Statskontoret (2023:13). *Nya utmaningar och gamla problem – om korruption i kommuner och regioner*.

⁵ Regeringsbeslut Fi2023/03160. *Uppdrag till Statskontoret att stödja arbetet mot korruption i offentlig förvaltning*. Se bilaga 1 för en mer utförlig beskrivning av regeringsuppdraget.

fram av Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten,⁶ Ekonomistyrningsverket, Konkurrensverket, Polismyndigheten, Upphandlingsmyndigheten och Statskontoret. Dessa myndigheter deltar i forumet för samverkan mot korruption och i den här rapporten refererar vi till dem som ”forumsmyndigheterna”.

Efter samråd och med utgångspunkt i myndigheternas respektive ansvarsområden, har forumsmyndigheterna enskilt eller gemensamt tagit fram 32 förslag på åtgärder som regeringen kan vidta för att stärka arbetet mot korruption. Förslagen är en kombination av olika åtgärder som sammantaget syftar till att stärka det korruptionsförebyggande arbetet i den offentliga förvaltningen.

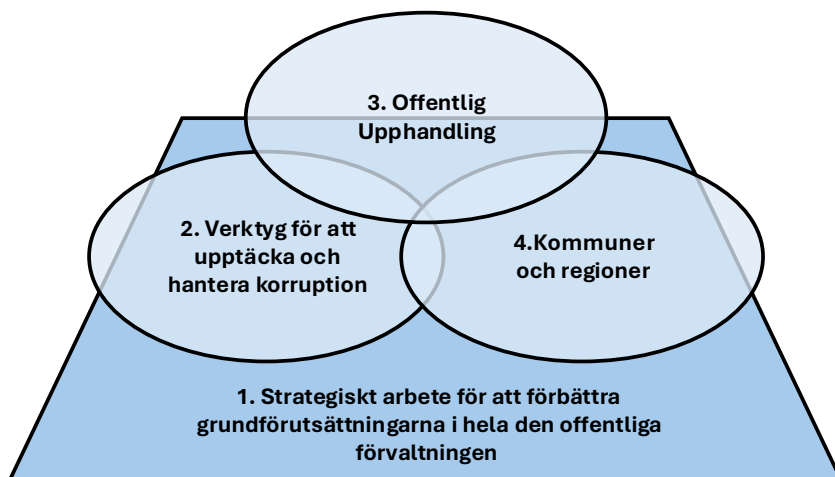
1.1 Förslagen i korthet

Forumsmyndigheterna lämnar förslag på åtgärder inom fyra områden där forumsmyndigheterna har identifierat att arbetet mot korruption behöver stärkas.

Inom det första området finns förslag på åtgärder som syftar till att strategiskt förbättra grundförutsättningarna för den offentliga förvaltningens arbete mot korruption på en övergripande nivå. Inom det andra området finns förslag som specifikt syftar till att utveckla verktyg för att upptäcka och hantera korruption. Det tredje området innehåller förslag om att förebygga, upptäcka och hantera korruption i offentlig upphandling bättre. Det fjärde området innehåller förslag om att särskilt stärka kommuners och regioners arbete. De första tre områdena rör alltså alla delar av den offentliga förvaltningen, medan det fjärde enbart innehåller åtgärder som träffar kommuner och regioner. Områdena överlappar delvis varandra. Område 1 skapar grundläggande förutsättningar för att arbeta med åtgärderna inom de andra tre områdena.

⁶ Ekobrottsmyndigheten ingår i forumet för samverkan mot korruption från och med 2024-10-09 efter att myndigheterna i forumet vid ett strategiskt möte 2024-10-09 föreslog att Ekobrottsmyndigheten skulle ingå.

Figur 1. Förslag på åtgärder inom fyra områden.

I följande avsnitt beskriver vi de fyra områdena mer ingående. Avsnitten innehåller också tabeller där vi beskriver vad förslagen inom respektive område handlar om.

1.1.1 Strategiskt arbete för att förbättra grundförutsättningarna för arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen i sin helhet

Att det finns en ändamålsenlig stödgivning är grundläggande för att den offentliga förvaltningens arbete mot korruption ska fungera effektivt. Goda kunskaper om förvaltningens tillstånd och risker är viktiga för regeringens policyutveckling på området och för stödgivande myndigheters arbete med att utveckla stöd. Men av forumsmyndigheternas förslag framgår det att det vare sig finns långsiktighet eller tydlig ansvarsfördelning i stödgivningen, samverkan och kunskapsutvecklingen för arbetet. Det innebär att det saknas vissa strategiska grundförutsättningar för att bedriva ett effektivt arbete.

Forumsmyndigheterna lämnar flera förslag på åtgärder för att strategiskt förbättra grundförutsättningarna för arbetet mot korruption (se tabell 1). Förslagen handlar om åtgärder för att främja en effektivare, tydligare och mer långsiktig stödgivning och samverkan mellan expertmyndigheter. Detta för att hela den offentliga förvaltningen ska få ändamålsenliga stöd i sitt arbete mot korruption. Förslagen handlar också om att systematiskt

och regelbundet följa förekomsten av korruption och hur förvaltningen utvecklar sitt förebyggande arbete. Sådan uppföljning kan öka kunskaperna om korruption och förbättra förvaltningens förmåga att hantera utmaningar och nya risker för korruption. Vidare finns ett förslag om hur lärdomar bättre kan dras i arbetet mot korruption från hur Sverige hanterar EU-medel. Exempelvis ger det regeringen, de stödgivande myndigheterna och den offentliga förvaltningen i sin helhet bättre möjligheter att få information om utvecklingsbehov.

Tabell 1. Förslag inom området strategiskt arbete för att förbättra grundförutsättningarna i hela den offentliga förvaltningen.

Behov	Forumsmyndigheternas förslag handlar om att:
En effektivare och mer långsiktig stödgivning och samverkan	<ul style="list-style-type: none"> • ge myndigheterna som ingår i forumet för samverkan mot korruption ett tydligt ansvar att stödja andra myndigheter, kommuner och regioner i arbetet mot korruption (Statskontorets och Upphandlingsmyndighetens förslag) • ge forumet för samverkan mot korruption ett långsiktigt mandat (Statskontorets förslag).
Ökad kunskap för att stärka arbetet mot korruption	<ul style="list-style-type: none"> • ta fram lägesrapporter som beskriver korruptionen och hur arbetet mot korruption ser ut i förvaltningen. Rapporterna ska bland annat identifiera och följa upp risker för korruption (Statskontorets förslag) • analysera hur den svenska förvaltningen kan stärkas genom lärdomar från hur Sverige har hanterat EU-stöd (Ekonomistyrningsverkets förslag).

1.1.2 Verktyg för att upptäcka och hantera korruption

Den offentliga förvaltningen behöver bättre möjligheter och mer ändamålsenliga befogenheter både för att kunna upptäcka korruption och för att agera när misstankar om korruption uppstår. Det framgår av hur forumsmyndigheterna motiverar sina förslag.

Forumsmyndigheterna lämnar flera förslag på åtgärder för att utveckla verktygen för att upptäcka och hantera misstankar om korruption (se tabell 2). Förslagen handlar bland annat om att förtydliga hur offentliga arbetsgivare får använda uppgifter om sin personal för att utreda misstankar om bland annat korruption. Det handlar om att regeringen låter utreda och se över om offentliga arbetsgivare behöver fler verktyg för att kunna utreda misstankar om interna oegentligheter. Därtill finns förslag

om att utöka brottsbekämpande myndigheters befogenheter för att förebygga, förhindra och upptäcka grovt tagande eller givande av muta.

Tabell 2. Förslag inom området verktyg för att upptäcka och hantera korruption.

Behov	Forumsmyndigheternas förslag handlar om att:
Förbättrade möjligheter att rapportera misstankar	<ul style="list-style-type: none">• utvärdera genomförandet av den så kallade visselblåsarlagen i den offentliga förvaltningen (Statskontorets förslag).
Utökade möjligheter att använda uppgifter för att upptäcka och hantera korruption	<ul style="list-style-type: none">• förtydliga hur offentliga arbetsgivare får använda uppgifter om sin personal för att motverka korruption (Brottsförebyggande rådets och Ekobrottsmyndighetens förslag)• utreda möjligheten att ge offentliga arbetsgivare utökade möjligheter för att skaffa bevis vid misstankar om korruption (Brottsförebyggande rådets förslag)• utöka möjligheterna för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket att hämta in uppgifter genom inhämtningslagen för att förebygga, förhindra och upptäcka grova mutbrott (Polismyndighetens förslag)• utreda hur möjliggörare av felaktiga utbetalningar kan förhindras, upptäckas och utredas på Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten (Ekonomistyrningsverkets förslag).

1.1.3 Förebygga och hantera korruption i offentlig upphandling

Offentlig upphandling är förknippad med särskilda risker för korruption, bland annat för att det rör stora summor pengar som skapar incitament och möjligheter för korrupt beteende.⁷ Riskerna har också ökat under de senaste åren till följd av den ökade organiserade brottsligheten.⁸ Samtidigt

⁷ Upphandlingsmyndigheten (2025:1). *Rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet 2024*, s. 12 f.

⁸ Se exempelvis OECD (2025). *OECD Integrity Review of Sweden*.

behöver offentliga aktörer generellt stärka arbetet med att förebygga och upptäcka korruption i sina upphandlingsprocesser.

Forumsmyndigheterna lämnar flera förslag på åtgärder för att förebygga och hantera korruption inom upphandling (se tabell 3). Förslagen handlar om att öka kunskapen om korruption hos bland annat inköpare och beställare, förbättra tillsynen av upphandlade leverantörer och uppföljningen av avtal, förbättra både information och dokumentation av upphandlingar, samt bättre hantera risker för korruption vid vissa upphandlingar. Flera av forumsmyndigheternas förslag på åtgärder inom andra områden har också betydelse för att motverka korruption inom offentlig upphandling.

Tabell 3. Förslag inom området förebygga och hantera korruption inom offentlig upphandling.

Behov	Forumsmyndigheternas förslag handlar om:
Förbättrade verktyg för uteslutning, tillsyn och uppföljning	<ul style="list-style-type: none"> • att förbättra förutsättningarna för upphandlande organisationer att utesluta kriminella aktörer från offentliga upphandlingar (Ekobrottsmyndighetens förslag) • att stärka upphandlande organisationers avtalsuppföljning (Konkurrensverkets förslag) • att utreda hur Konkurrensverket kan få bättre och effektivare tillgång till upphandlingsdata (Konkurrensverkets förslag).
Förbättrad information och dokumentation i samband med offentlig upphandling	<ul style="list-style-type: none"> • att på nytt överväga att skapa en nationell annonsplats för offentlig upphandling (Upphandlingsmyndighetens och Konkurrensverkets förslag) • att utreda möjligheten att införa sanktioner vid bristande dokumentation av upphandlingar (Konkurrensverkets förslag) • att utreda möjligheten att införa sanktioner för upphandlande organisationer som inte efterannonserar sina upphandlingar (Konkurrensverkets förslag) • att utreda möjligheten att införa sanktioner för upphandlande organisationer som inte annonserar ändringar av upphandlade kontrakt och ramavtal (Konkurrensverkets förslag).

Behov	Forumsmyndigheternas förslag handlar om:
Ökad kunskap om korruption hos bland annat inköpare och beställare	<ul style="list-style-type: none"> • att ta fram och förvalta en fritt tillgänglig webbaserad utbildning för en bred målgrupp, bland annat inköpare och beställare på temat att motverka korruption inom offentlig upphandling och avtalsförvaltning (Upphandlingsmyndighetens och Konkurrensverkets förslag).
Hantering av risker vid direktupphandlingar och vid inköp av försvarsmateriel	<ul style="list-style-type: none"> • att utvärdera de höjda direktupphandlingsgränserna från 2022 med särskilt fokus på hur de påverkar risken för korruption (Konkurrensverkets och Upphandlingsmyndighetens förslag) • att analysera behovet av att i författning öka styrningen av upphandlande organisationers utformning av riktlinjer (Konkurrensverkets och Upphandlingsmyndighetens förslag) • att se över bestämmelser för upphandlingar på försvarsområdet (Konkurrensverkets förslag).

1.1.4 Kommuners och regioners arbete mot korruption

Kommuner och regioner löper särskilt stor risk att bli utsatta för korruption, har särskilt stora utmaningar i arbetet och ligger generellt sett efter i sitt förebyggande arbete i jämförelse med statliga myndigheter. Exempelvis utgör en stor del av verksamheten välfärdsproduktion där organisationen har många och nära kontakter med både brukare och företag, vilket i sig utgör en risk. Det är också svårt att arbeta enhetligt och nå ut med förebyggande insatser i kommunala och regionala verksamheter på grund av att verksamheterna ofta är omfattande, har långtgående delegering och att styrmodellerna ser olika ut i olika verksamheter.⁹

Forumsmyndigheterna lämnar flera förslag på åtgärder för att förebygga och hantera korruption i kommuner och regioner (se tabell 4). Förslagen syftar till att på olika sätt stärka kommuners och regioners arbete mot korruption. Det handlar om att ge dem bättre grundläggande stöd i deras arbete mot korruption och i arbetet för en god förvaltningskultur. Bland

⁹ Statskontoret (2023:13). *Nya utmaningar och gamla problem. Om korruption i kommuner och regioner.*

annat finns ett förslag om att anpassa den statliga värdegrunden så att den även riktar sig till kommuner och regioner. Därtill handlar förslagen om att göra det tydligt att kommuner och regioner har ansvar för att arbeta brottsförebyggande mot korruption och att anmäla misstankar om korruptionsbrott. Observera att flera av förslagen i de övriga områdena också riktar sig till kommuner och regioner, men då även till statliga myndigheter.

Tabell 4. Förslag inom området kommuners och regioners arbete mot korruption.

Behov	Forumsmyndigheternas förslag handlar om:
Grundläggande stöd till kommuner och regioner	<ul style="list-style-type: none"> • att anpassa den statliga värdegrunden så att den riktar sig till hela den offentliga förvaltningen (Statskontorets förslag) • att anpassa Statskontorets stödmaterial om god förvaltningskultur och korruption så att det också riktar sig till kommuner och regioner (Statskontorets förslag) • att på sikt ge lämplig myndighet i uppgift att främja, samordna och följa upp arbetet för en god förvaltningskultur och mot korruption i kommuner och regioner (Statskontorets förslag) • att ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram stöd till kommuner och regioner för att förbättra deras analys och hantering av korruptionsrisker (Ekobrottsmyndighetens förslag).
Förstärkt ansvar för kommuner och regioner att förebygga och anmäla korruptionsbrott	<ul style="list-style-type: none"> • att tydliggöra kommuners och regioners ansvar för att arbeta brottsförebyggande mot korruption (Polisens förslag) • att utreda möjligheten att göra det obligatoriskt för kommuner och regioner att anmäla misstankar om korruptionsbrott (Brottsförebyggande rådets och Polismyndighetens förslag).
Bättre skydd mot otillåten påverkan	<ul style="list-style-type: none"> • att utreda vilka ytterligare kategorier av förtroendevalda som behöver omfattas av skydd för att förebygga ohälsa och olycksfall till följd av hot och våld (4 kap. 18a § kommunallagen) (Brottsförebyggande rådets förslag).

1.2 Sammantaget stärker förslagen arbetet mot korrupktion i hela den offentliga förvaltningen

Förslagen består av en kombination av små och stora åtgärder som forumsmyndigheterna anser är viktiga för att utveckla arbetet mot korrupktion i den offentliga förvaltningen. Samtliga förslag är viktiga beståndsdelar, men förslagen förstärker också varandra. Därmed bidrar de sammantaget till ett ännu mer långsiktigt och effektivt arbete mot korrupktion i hela den offentliga förvaltningen, än vad de skulle göra var för sig.

1.2.1 Regeringen kan genomföra de flesta förslag omgående

Alla förslag utgör alltså viktiga delar i att utveckla arbetet mot korrupktion i hela den offentliga förvaltningen. Samtidigt är förslagen av olika karaktär, vilket regeringen behöver ta hänsyn till när den väljer hur förslagen ska genomföras. Vissa förslag handlar om att ändra myndigheters instruktioner eller att ge myndigheter tillfälliga uppdrag. Andra förslag handlar om att regeringen ska låta utreda, analysera eller se över om eller hur den ska genomföra en eventuell åtgärd.

De flesta förslag handlar om åtgärder som regeringen kan genomföra omgående. Men några bör genomföras på lite längre sikt, eller i en viss ordningsföljd. Om regeringen behöver ta hänsyn till särskilda tidsaspekter för att genomföra en viss åtgärd så framgår det av förslaget.

Forumsmyndigheterna bedömer att de flesta förslag inte kräver någon utökad finansiering från regeringen, eller att regeringen bör diskutera frågan om finansiering med respektive berörd myndighet. Men i vissa fall bedömer forumsmyndigheterna att förslagen kräver utökad finansiering. Det handlar bland annat om förslag som syftar till att bättre stödja kommuners och regioners arbete samt förslaget om att ta fram och förvalta en webbaserad utbildning om att motverka korrupktion inom offentlig upphandling.

1.2.2 Förslagen kompletterar andra initiativ från regeringen

Uppdraget att ta fram förslag till regeringen på åtgärder för att stärka arbetet mot korrupktion ingår i regeringens handlingsplan för att stärka arbetet mot korrupktion och otillåten påverkan. Regeringen har både före och under

arbetet med den här rapporten tagit flera andra initiativ för att stärka arbetet mot korruption. Forumsmyndigheternas förslag på åtgärder till regeringen är därför en del av ett större sammanhang.

Forumsmyndigheterna lämnar till exempel inte några förslag som rör straffrättsliga åtgärder, eftersom regeringen tillsatt en utredning som rör detta område. Den utredningen presenterade sitt betänkande i juli 2025.¹⁰ Regeringen har också tillsatt en utredning för att ta fram ett nytt regelverk för bakgrundskontroller i offentlig och privat verksamhet. Därför lämnar forumsmyndigheterna inte några förslag om bakgrundskontroller.¹¹

Förslagen kompletterar också uppdrag som regeringen har gett till Statskontoret och Brå som riktar sig till kommuner och regioner. Uppdragen handlar bland annat om att ta fram stödmaterial om otillåten påverkan som riktar sig till hela den offentliga förvaltningen. Statskontoret har också fått i uppdrag att ta fram en webbplats som samlar stöd om korruption från flera myndigheter. Webbplatsen ska rikta sig till hela den offentliga förvaltningen.¹²

Forumsmyndigheterna har även tagit hänsyn till de ändringar i kommunallagen som riksdagen har fattat beslut om. En ändring förtydligar kommuners och regioners ansvar när det gäller att förebygga fel och oegentligheter, vilket omfattar korruption. Ändringen innebär att kommuners och regioners nämnder ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten, samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.¹³ En annan ändring innebär att kommuner och regioner är skyldiga att förebygga att vissa förtroendevalda utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld.¹⁴ Det gäller bland annat kommunalråd och regionråd.

¹⁰ SOU 2025:87. *Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel.*

¹¹ Regeringen (Dir. 2025:83). *Ett ändamålsenligt regelverk för bakgrundskontroller.*

¹² Regeringsbeslut Fi2023/03160. *Uppdrag till Statskontoret att stödja arbetet mot korruption i offentlig förvaltning, s. 3.*

¹³ 6 kap. 6 § andra stycket kommunallagen (2017:725).

¹⁴ 4 kap. 18.a § kommunallagen (2017:725). Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2025, se Lag (2025:374).

Regeringen har också ändrat myndighetsförordningen och högskoleförordningen för att förtydliga myndighetsledningens ansvar för att förebygga korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.¹⁵

Därutöver har regeringen gett Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, OECD, i uppdrag att utvärdera Sveriges arbete mot korruption. OECD presenterade sin rapport hösten 2025. OECD lämnar en rad rekommendationer på hur Sverige kan stärka arbetet mot korruption. Flera av dem ligger i linje med eller liknar de förslag på åtgärder som forumsmyndigheterna presenterar för regeringen i den här rapporten. Forumsmyndigheterna kom in med de flesta av sina förslag till Statskontoret i juni 2025, det vill säga innan OECD publicerat sin rapport. Det handlar bland annat om OECD:s rekommendationer om att stärka arbetet mot korruption i staten som helhet, till exempel genom att utveckla övergripande lägesanalyser och indikatorer för hur arbetet med korruption utvecklas inom den offentliga förvaltningen. OECD lämnar också rekommendationer om att stärka förståelsen för korruption på kommunal och regional nivå, liksom att stärka rapporteringen om korruption på dessa nivåer.¹⁶ Det finns även likheter i förslagen när det handlar om hur arbetet med offentlig upphandling kan utvecklas, till exempel att förbättra transparensen i offentliga upphandlingar och möjligheterna att använda data om upphandlingar.¹⁷

1.3 Centrala utgångspunkter för forumsmyndigheternas arbete

Forumet för samverkan mot korruption är ett forum för samverkan, erfarenhetsutbyte och koordinering mellan statliga expertmyndigheter som på olika sätt främjar arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen. Forumet samverkar även kring frågor om otillåten påverkan.

¹⁵ Se 4 § myndighetsförordningen (2007:515); 2 § högskoleförordningen (1993:100). Ändringarna trädde i kraft i juli 2025.

¹⁶ OECD (2025). *OECD Integrity Review of Sweden*, s. 21ff, 31 ff, 39 ff och 71 ff.

¹⁷ *Ibid.*, s. 183 ff.

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att redovisa de förslag på åtgärder för att stärka det korruptionsförebyggande arbetet som har tagits fram av de myndigheter som deltar i forumet för samverkan mot korruption. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2025 till Regeringskansliet (Finansdepartementet). Förslagen kan till exempel handla om att uppmärksamma behov av regeländringar, samverkan, myndighetsuppgifter och uppdrag.¹⁸ Forumsmyndigheterna har tolkat uppdraget som att de enskilt eller tillsammans med andra forumsmyndigheter kan ge förslag till regeringen för att stärka det korruptionsförebyggande arbetet i den offentliga förvaltningen. Den eller de myndigheter som har lagt förslaget är ansvarig för förslagets innehåll. Statskontoret är redaktionellt ansvarig för rapporten i sin helhet och för sammanfattningarna av myndigheternas förslag. I rapporten framgår vilken eller vilka av myndigheterna som står bakom respektive förslag. Utgångspunkten för forumsmyndigheternas arbete med förslagen har varit den gemensamma visionen ”en offentlig förvaltning fri från korruption”.¹⁹

1.3.1 Förslagen är ett resultat av en samverkansprocess

Forumsmyndigheterna har tagit fram sina respektive förslag inom ramen för en samverkansprocess. Arbetet inleddes med att Statskontoret med hjälp av de övriga forumsmyndigheterna sammanställde tidigare underlag om korruption i den svenska offentliga förvaltningen för att skapa sig en överblick av kunskapsläget och vilka förslag om korruption som myndigheterna tidigare gett regeringen.

Med utgångspunkt i dessa underlag och forumsmyndigheternas expertis har forumet genom diskussioner identifierat utvecklingsbehov inom området korruption och otillåten påverkan. Forumet har också bjudit in Sveriges kommuner och regioner samt Åklagarmyndigheten till dessa diskussioner. Diskussionerna resulterade i att forumsmyndigheterna utvecklade konkreta förslag på åtgärder som är inkluderade i den här rapporten. I juni 2025 lämnade forumsmyndigheterna in sina förslag i

¹⁸ Regeringsbeslut Fi2023/03160. *Uppdrag till Statskontoret att stödja arbetet mot korruption i offentlig förvaltning*, s. 1, 3.

¹⁹ Forumet för samverkan mot korruption (2025). *Avsiktsförklaring för forumet för samverkan mot korruption*.

form av promemorior till Statskontoret, som sedan har sammanfattat dessa i den här rapporten. Forumsmyndigheterna har kontrollerat att Statskontorets sammanfattningar av förslagen i rapporten är korrekt återgivna.

Forumsmyndigheternas förslag bygger på deras samlade kunskap från exempelvis uppföljningar, enkäter, remissvar, statistik, uppgifter om anmälningar och domar samt erfarenheter inom området korruption. Därutöver har myndigheterna i vissa fall gjort kompletterande datainsamling i form av till exempel intervjuer med andra myndigheter, kommuner och regioner. Förslagen utgör både helt nya förslag som aldrig har presenterats till regeringen tidigare och förslag som tidigare har presenterats.

I enlighet med regeringens uppdrag har Statskontoret fört dialoger med andra statliga myndigheter och relevanta organisationer för att få information till arbetet med förslagen. Exempelvis har Statskontoret träffat Åklagarmyndigheten, Sveriges kommuner och regioner (SKR), Transparency International, Institutet mot mutor och Arbetsgivarverket. Statskontoret har även hämtat in information från myndighetsnätverket mot korruption, som består av cirka tvåhundra myndigheter.

1.3.2 Förslagen fokuserar på åtgärder inom forumsmyndigheternas expertområden

Forumsmyndigheterna har lagt de förslag som de har identifierat som mest relevanta för regeringen att vidta inom respektive myndighets expertområde. Det betyder att det kan finnas områden som forumsmyndigheternas förslag inte täcker.

Nedan beskriver vi forumsmyndigheternas olika roller i arbetet med att förebygga korruption.

Statskontoret har det övergripande ansvaret att främja, samordna och följa upp arbetet för en god förvaltningskultur och mot korruption i staten.²⁰

Ekonomistyrningsverket (ESV) utvecklar och förvaltar den interna styrningen och kontrollen i staten i vilken det ingår att förebygga att myndigheters verksamhet utsätts för korruption, otillbörlig påverkan,

²⁰ Förordning (2007:827) med instruktion för Statskontoret.

bedrägerier och andra oegentligheter. ESV utför också revision av Sveriges hantering av EU-medel och samordnar fram till årsskiftet arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.²¹

Brottsförebyggande rådet (Brå) bidrar till kunskapsutvecklingen inom rättsväsendet och det kriminalpolitiska området samt främjar brottsförebyggande arbete.²² Brå spelar en viktig roll när det gäller att ta fram kunskap och stöd om otillåten påverkan.

Ekobrottsmyndigheten (EBM) ansvarar för att förebygga och bekämpa ekonomisk brottslighet.²³

Konkurrensverket (KKV) bedriver tillsynsarbete som ska bidra till att upptäcka misstänkta fall av korruption. Att arbeta mot korruption ligger nära Konkurrensverkets kärnuppdrag, eftersom korruption snedvrider konkurrensen.

Polismyndighetens (Polisen) övergripande uppdrag är att upptäcka, förebygga, ingripa mot och utreda brottslig verksamhet vilket omfattar kriminaliserad korruption.²⁴

Upphandlingsmyndigheten verkar för en rättssäker, effektiv och hållbar upphandling.²⁵ Upphandlingsmyndigheten erbjuder stöd till upphandlande myndigheter och enheter om att förebygga korruption vid offentlig upphandling, såväl på organisatorisk nivå som i samband med enskilda upphandlingar eller inköp.

Från och med den första januari 2026 är Ekonomistyrningsverket och Statskontoret en myndighet. Den sammanslagna myndigheten kommer att heta Statskontoret och kommer att fortsätta ha samma uppgifter som ESV och Statskontoret haft i arbetet för en god förvaltningskultur och mot

²¹ Förordning (2016:1023) med instruktion för Ekonomistyrningsverket; förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll; myndighetsförordningen (2007:515); högskoleförordningen (1993:100).

²² Förordning (2016:1201) med instruktion för Brottsförebyggande rådet.

²³ Förordning (2015:744) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten.

²⁴ Förordning (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten.

²⁵ Förordning (2015:527) med instruktion för Upphandlingsmyndigheten.

korruption.²⁶ Det betyder att det blir den nya myndigheten Statskontoret som kommer samordna forumet för samverkan mot korruption framöver. Den första januari 2026 övertar Utbetalningsmyndigheten uppgiften att samordna arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärds-systemen från ESV.

1.3.3 Avgränsningar och centrala begrepp

I uppdraget ingår att lämna förslag på åtgärder som regeringen kan vidta för att stärka det korruptionsförebyggande arbetet.²⁷ Rapporten innehåller därför enbart förslag till regeringen. Vi gör en bred tolkning av ”korruptionsförebyggande åtgärder” och inkluderar därför förslag på åtgärder som även syftar till att upptäcka och hantera korruption. Detta eftersom även den här typen av åtgärder kan förebygga korruption. Forumsmyndigheterna har valt att inte lägga förslag inom områden där det redan pågår initiativ från regeringen, se avsnitt 1.2.2.

Korruption kan förekomma i både den offentliga och i den privata sektorn. Forumsmyndigheternas förslag är främst inriktade på åtgärder som regeringen bör vidta för att stärka arbetet mot korruption *i den offentliga förvaltningen*. Det handlar därmed om förslag som rör statliga myndigheters, kommuners och regioners arbete mot korruption.

I den här rapporten använder vi begreppet *upphandlande organisation* när vi skriver om upphandlande myndigheter och enheter. Upphandlande organisationer är de som ska tillämpa regelverk för offentlig upphandling. Det inkluderar bland annat statliga och kommunala myndigheter, beslutande församlingar i kommuner eller regioner och offentligt styrda organ, exempelvis vissa kommunala och statliga bolag.²⁸

²⁶ Se förordning (2025:681) med instruktion för Statskontoret.

²⁷ Regeringsbeslut Fi2023/03160. *Uppdrag till Statskontoret att stödja arbetet mot korruption i offentlig förvaltning*.

²⁸ Konkursverket (2024). *Upphandlingsreglerna – en introduktion*, s. 7.

Forumsmyndigheterna utgår i rapporten från regeringens definitioner av begreppen korruption, otillåten påverkan, möjliggörare och infiltration. I rapporten använder vi begreppet korruption som samlingsbegrepp för dessa olika former av korruption.

Korruption innebär i den offentliga förvaltningen att utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller annan.²⁹ Det innebär att all form av korruption i den offentliga förvaltningen ryms inom vårt uppdrag, även korruption som inte är brottslig.

Med *otillåten påverkan* i den offentliga förvaltningen menar vi situationer där en extern part utför handlingar i syfte att påverka en tjänsteperson att i sin myndighetsutövning eller tjänsteutövning agera osakligt eller partiskt. Otillåten påverkan kan ske antingen genom handlingar som är straffbara eller på annat sätt olagliga eller genom handlingar som endast är otillbörliga.³⁰

En *möjliggörare* är en person som använder sitt yrke eller sin arbets- eller uppdragsgivares lokaler, fordon eller mandat på ett otillbörligt sätt för att hjälpa personer utanför organisationen.³¹

En *infiltratör* är en form av möjliggörare som medvetet har tagit sig in i en organisation, grupp eller verksamhet i syfte att samla information, påverka beslut eller störa verksamheten.

Korruption kan uppstå som en följd av otillåten påverkan riktad mot personer med en offentlig ställning. Personer i den offentliga förvaltningen kan agera som möjliggörare genom att utnyttja sin ställning för att gynna någon part utanför organisationen. En infiltratör är snarare en person som skaffar sig en offentlig ställning som hen sedan missbrukar.

²⁹ Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU4. *Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters skydd mot korruption m.m.*; Regeringen (2024). *Handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan 2024–2027*, s. 25.

³⁰ Regeringen (2024). *Handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan 2024–2027*, s. 26.

³¹ Se Brottsförebyggande rådet (2024:2). *Möjliggörare för kriminella nätverk – om möjliggörare i kommunal, statlig och privat sektor*, s. 17–18.

1.3.4 Rapportens disposition

Kapitel 1 handlar övergripande om de förslag som presenteras av forumsmyndigheterna i rapporten.

I kapitel 2–5 återger vi samtliga förslag som forumsmyndigheterna har tagit fram inom ramen för uppdraget. I kapitel 2 redovisar vi förslag på åtgärder som är strategiskt viktiga för att förbättra grundförutsättningarna i arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen. I kapitel 3 redovisar vi förslag på åtgärder för att utveckla verktyg för att upptäcka och hantera korruption. I kapitel 4 redovisar vi förslag på åtgärder för att förebygga och upptäcka korruption vid offentlig upphandling. I kapitel 5 redovisar vi förslag på åtgärder som syftar till att stärka kommuners och regioners arbete mot korruption.

Av förslagen framgår vilken eller vilka myndigheter som har tagit fram dem.

2 Strategiska åtgärder för att förbättra grundförutsättningarna för arbetet mot korruption

Under de senaste åren har det skett framsteg när det gäller att stärka arbetet mot korruption inom den offentliga förvaltningen i sin helhet. Det handlar till exempel om att expertmyndigheter erbjuder stöd samt utvecklar och delar med sig av sin kunskap till andra delar av förvaltningen.³² Men det är osäkert hur långsiktiga och systematiska dessa stöd är, eftersom de i de flesta fall inte är reglerade i myndigheternas instruktioner eller motsvarande. Förvaltningen möter också nya utmaningar inom korruptionsområdet. Till exempel innebär det förändrade säkerhetsläget i världen och risker förknippade med organiserad brottslighet nya och högre krav på myndigheters, kommuners och regioners arbete mot korruption.

I följande kapitel presenterar forumsmyndigheterna förslag på åtgärder som strategiskt förbättrar grundförutsättningarna för arbetet mot korruption i hela den offentliga förvaltningen. Det handlar om att skapa tydlighet och långsiktighet kring ansvar för stödgivning och samverkan för att den offentliga förvaltningen ska ha ändamålsenliga stöd i sitt arbete mot korruption. Det handlar också om att systematiskt och regelbundet följa förekomsten av korruption och hur förvaltningen utvecklar sitt förebyggande arbete. Det bidrar till att öka kunskaperna om korruption och förbättrar förutsättningarna att hantera utmaningar och nya risker för korruption i förvaltningen. Exempelvis ger det regeringen, de stödgivande myndigheterna och den offentliga förvaltningen i sin helhet bättre möjlighet att få information om utvecklingsbehov och behov av policyutveckling.

³² Statskontoret (2023:20). *Steg för steg. Myndigheternas arbete mot korruption är under utveckling. Slutrapport*; Statskontoret (2023:13). *Nya utmaningar och gamla problem. Om korruption i kommuner och regioner*.

2.1 En effektivare och mer långsiktig stödgivning och samverkan

Statskontoret föreslår att regeringen:

- tydliggör i instruktionerna för de myndigheter som ingår i forumet för samverkan mot korruption att de har ett ansvar gentemot andra myndigheter, kommuner och regioner att ge stöd i arbetet mot korruption.

För närvarande ingår Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Konkurrensverket, Polismyndigheten, Statskontoret och Upphandlingsmyndigheten i forumet för samverkan mot korruption.

Upphandlingsmyndigheten föreslår att regeringen:

- ger Upphandlingsmyndigheten en särskild instruktionsenlig uppgift att verka mot korruption i offentlig upphandling
- ger Upphandlingsmyndigheten utökad finansiering för att kunna genomföra en sådan uppgift.

Statskontoret föreslår att regeringen:

- tydliggör i forumsmyndigheternas instruktion att de ska samverka och koordinera sitt arbete med de andra myndigheterna i forumet för samverkan mot korruption, samt att Statskontoret ska leda denna samverkan.

2.1.1 Ge expertmyndigheter ett tydligt ansvar att ge stöd till andra delar av den offentliga förvaltningen

Statliga myndigheter, kommuner och regioner behöver ha rätt förutsättningar för att kunna arbeta effektivt och ändamålsenligt. Men det behövs också för att kunna hantera nya utmaningar förknippade med korruption. En viktig förutsättning för det är att det finns en effektiv stödgivning.

Expertmyndigheterna Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Konkurrensverket, Polismyndigheten, Statskontoret och Upphandlingsmyndigheten har alla en viktig roll när det handlar om att ge stöd till andra myndigheter i deras arbete mot korruption och otillåten påverkan. Men i dag är det enbart tydligt reglerat i Statskontorets instruktion att myndigheten har den här rollen. För övriga myndigheter vilar deras roll på hur de tolkar regelverket och sitt övergripande uppdrag. Det gör ansvarsfördelningen otydlig och gör det svårare att samordna, följa upp och ge effektivt stöd till andra delar av den offentliga förvaltningen.

Statskontoret föreslår därför att regeringen ger respektive myndighet som ingår i forumet för samverkan mot korruption ett tydligt ansvar att ge andra myndigheter stöd i deras arbete mot korruption. Myndigheterna ska ge stödet inom sina respektive ansvarsområden. Regeringen kan göra detta genom att se över och komplettera forumsmyndigheternas instruktioner. Det handlar framför allt om att förtydliga, utöka och förstärka ett ansvar som myndigheterna delvis redan anser sig ha, men som inte är uttryckligen reglerat i deras instruktioner eller motsvarande. Regeringen behöver inte reglera Statskontorets roll, eftersom myndigheten 2024 och 2025 har fått en förändrad instruktion som förtydligar arbetet.³³

Statskontoret bedömer att förslaget kommer leda till att forumsmyndigheterna fortsätter det arbete som de redan bedriver, men på ett mer systematiskt och långsiktigt sätt.³⁴ En uttrycklig uppgift i instruktionen gör det lättare för flera myndigheter att långsiktigt planera och prioritera arbetet. Att klargöra respektive forumsmyndighets ansvar skulle också göra det tydligare för andra aktörer, exempelvis kommuner och regioner, vilka de kan vända sig till för att få stöd inom olika områden. Myndigheterna i forumet bedömer att förslaget kommer ha positiva effekter på det korruptionsförebyggande arbete.

³³ Förordning (2025:681) med instruktion för Statskontoret.

³⁴ Regeringsbeslut Fi2023/03160. *Uppdrag till Statskontoret att stödja arbetet mot korruption i offentlig förvaltning*, s. 3.

Upphandlingsmyndigheten föreslår också att regeringen ger dem en särskild instruktionsenlig uppgift att verka mot korruption i offentlig upphandling. Syftet är att göra myndighetens roll i arbetet mot korruption tydligare och för att se till att arbetet prioriteras. Upphandlingsmyndigheten har i dag det samlade ansvaret för att utveckla, förvalta och stödja den upphandling som upphandlande organisationer genomför. Myndigheten ska bland annat verka för en rättssäker, effektiv och socialt och miljömässigt hållbar upphandling till nytta för medborgarna och för näringslivets utveckling.³⁵ Upphandlingsmyndigheten anser att detta uppdrag i sig kan innefatta att ge stöd i arbetet mot korruption vid offentlig upphandling.³⁶ Myndigheten erbjuder i nuläget också webbstöd om hur upphandlande organisationer kan motverka korruption i både organisationen och i inköpsprocessen.

Statskontoret bedömer att förslaget inte kommer att innebära några betydande merkostnader för forumsmyndigheterna, utom för Upphandlingsmyndigheten. För Upphandlingsmyndigheten bedömer både Statskontoret och Upphandlingsmyndigheten att myndigheten behöver utökad finansiering från regeringen till följd av förslaget. Detta följer av att den är en liten myndighet med ett stort uppdrag, samtidigt som upphandlingsfrågorna är ett centralt område i arbetet mot korruption.

Enligt Upphandlingsmyndigheten finns behov av att utveckla stöd till upphandlande organisationer för att förebygga korruption inom upphandlingsområdet. Myndigheten behöver ökad finansiering för att kunna fokusera effektivt på att motverka korruption. Arbetet med att förvalta, uppdatera och kommunicera stöd för att motverka korruption vid offentlig upphandling kommer att kvarstå över tid, och därför bedöms behovet av finansiering inte kunna tillgodoses genom en tidsbegränsad lösning. I stället krävs en långsiktig anslagshöjning. En sådan ger Upphandlingsmyndigheten möjlighet att ge mer stöd till upphandlande organisationer, samt att utveckla arbetet ytterligare. Om myndigheten inte får utökad finansiering riskerar annan verksamhet trängas undan.

³⁵ 1 § förordning (2015:527) med instruktion för Upphandlingsmyndigheten.

³⁶ Jfr Regeringskansliet (Fi2016/00833). *Nationella upphandlingsstrategin*, 16 f. Se även Regeringskansliet (2025). *Färdplan för de offentliga affärerna 2025–2030*.

2.1.2 Ge forumet för samverkan mot korruption ett långsiktigt mandat

Sedan januari 2021 har Statskontoret haft tidsbegränsade uppdrag att leda forumet för samverkan mot korruption.

Samarbetet har med tiden utvecklats, och forumsmyndigheterna gör nu fler saker tillsammans och utbyter mer information än tidigare. Statskontoret bedömer att forumet i dag är en viktig resurs för att samordna, ta fram ny kunskap och nya stöd och göra dessa tillgängliga i arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen. Forumet har också stor potential att bistå regeringen med förslag på policyutveckling inom området.

Genom forumet kan expertmyndigheterna som ingår bland annat utbyta erfarenheter, ha en gemensam omvärldsbevakning och samordna stödet till den offentliga förvaltningen. Samverkan genom forumet har också varit viktigt i arbetet med denna rapport. Forumet spelar även en central roll i arbetet med att samordna myndigheters stöd inom ramen för den nationella webbplatsen mot korruption och otillåten påverkan som Statskontoret har fått i uppdrag från regeringen att ta fram och förvalta.³⁷ Forumet är dessutom en plats där expertmyndigheterna kan samverka med aktörer utanför forumet, vilket gör att forumet snabbt kan mobilisera en bred kompetens om det uppstår nya utmaningar. Statskontoret bedömer att forumet kan bli en än mer central resurs för regeringen i framtiden.

Statskontorets nuvarande uppdrag att leda forumet löper ut 2027.³⁸ Därmed riskerar kvaliteten på arbetet i forumet att bli sämre. Det följer av att myndigheterna inte har samma möjlighet att prioritera arbetet när det inte finns något uppdrag som anger att de ska samverka. För att myndigheterna och regeringen också på längre sikt ska kunna ta vara på och öka forumets potential föreslår Statskontoret att regeringen ger myndigheterna ett permanent mandat och ansvar att delta i forumet. Detta genom att göra uppgiften tydlig i respektive myndighets instruktion. Ett långsiktigt mandat skulle skapa mer stabila förutsättningar för samverkan, göra att det

³⁷ Regeringsbeslut Fi2023/03160. *Uppdrag till Statskontoret att stödja arbetet mot korruption i offentlig förvaltning.*

³⁸ *Ibid.*

går att fortsätta utveckla forumets arbete och ge en fast grund för en fortsatt förvaltning och utveckling av den nationella webbplatsen. På sikt skulle forumet därmed bli ett nav för stödgivning, samordning och uppföljning.

Statskontoret bedömer att förslaget inte innebär några betydande merkostnader för forumsmyndigheterna, undantaget de behov som Statskontoret och Upphandlingsmyndigheten beskriver i avsnitt 2.1.1.

2.2 Ökad kunskap för att stärka arbetet mot korruption

Statskontoret föreslår att regeringen:

- ger Statskontoret i uppgift att tillsammans med myndigheterna i forumet för samverkan mot korruption ta fram lägesrapporter inklusive framåtblickande riskprognoser om korruption inom den offentliga förvaltningen.

Ekonomistyrningsverket föreslår att regeringen:

- tar initiativ till att analysera slutsatserna och rekommendationerna från EU-kommissionens revisionsrapport Ares(2024)3872538 – 30/05/2024 om Sveriges hantering av RRF.

Syftet med analysen är att bedöma om dessa kan användas för att stärka hela det svenska förvaltningssystemet. Det inkluderar även de delar av systemet som inte är involverade i RRF.

Ekonomistyrningsverket föreslår även att regeringen:

- tar initiativ till att analysera resultatet av eventuella nya revisionsrapporter om RRF-hantering i Sverige från EU-kommissionen eller Europeiska revisionsrätten med samma mål.

2.2.1 Ta fram lägesrapporter för att öka kunskapen om korruption

Riskerna för korruption förändras över tid. Nya sårbarheter uppstår i takt med samhällsförändringar, medan andra risker blir mindre aktuella. Därför behöver arbetet mot korruption utgå från aktuell kunskap som beskriver korruptionen, hur arbetet mot den ser ut i förvaltningen, var riskerna är som störst och hur de förändras, liksom vilka åtgärder som är mest effektiva för att förebygga korruption.

Statskontoret har i flera regeringsuppdrag följt upp arbetet mot korruption i statliga myndigheter, samt i vissa uppdrag även kommuners och regioners arbete.³⁹ Från och med januari 2026 har Statskontoret också en instruktionsenlig uppgift att följa upp arbetet för en god förvaltningskultur och arbetet mot korruption i staten.⁴⁰ Även andra aktörer gör uppföljningar och tar fram statistik om korruption i offentlig förvaltning. Det handlar bland annat om organisationen Transparency Internationals korruptionsindex, Polismyndighetens rapport om korruptionsbrott och Ekobrottsmyndighetens rapport om ekonomisk brottslighet.⁴¹

Även om Statskontoret följer upp arbetet mot korruption inom staten och flera aktörer gör olika undersökningar saknas det en regelbunden och systematisk uppföljning av hur situationen förändras över tid i hela den offentliga förvaltningen i Sverige.⁴² Det innebär att regeringen inte har tillgång till ett återkommande och samlat underlag för att kunna prioritera, styra och följa upp arbetet utifrån de faktiska risker som finns.

³⁹ Se till exempel Statskontoret (2023:20). *Steg för steg. Myndigheternas arbete mot korruption är under utveckling. Slutrapport*; Statskontoret (2023:13). *Nya utmaningar och gamla problem. Om korruption i kommuner och regioner*; Statskontoret (2021:102). *Arbete mot korruption är under utveckling*.

⁴⁰ 17 § förordningen (2025:681) med instruktion för Statskontoret.

⁴¹ Se Transparency International (2025). *Corruption perception index*. (Hämtad 2025-06-09). <https://www.transparency.org/en/cpi/2024>; Polismyndigheten (2024). *Korruption i Sverige – En lägesbild. Årsrapport från nationella antikorrupsionsgruppen*; Ekobrottsmyndigheten (2025). *Ekonomisk brottslighet Ekobrottsmyndighetens lägesbild 2025*.

⁴² Statskontoret (2023:13). *Nya utmaningar och gamla problem. Om korruption i kommuner och regioner*, s. 7.

Statskontoret föreslår därför att Statskontoret får i uppgift att, tillsammans med myndigheterna i forumet för samverkan mot korruption, ta fram lägesrapporter om korruption i den offentliga förvaltningen. Lägesrapporterna bör beskriva förekomsten av korruption i förvaltningen, hur arbetet mot korruption ser ut och utvecklas samt vilka risker och utmaningar som förvaltningen har i arbetet mot korruption. Exempel på underlag som skulle kunna användas i lägesrapporterna är Polismyndighetens rapport om korruptionsbrott, statistik från Konkurrensverkets upphandlingstillsyn och Statskontorets uppföljning av statliga myndigheters arbete mot korruption. Statskontoret föreslår att dessa lägesrapporter lämnas till regeringen vart tredje år och kopplas till regeringens handlingsplaner mot korruption.

Det är viktigt att Statskontoret tar fram lägesrapporterna tillsammans med de andra myndigheterna i forumet eftersom framtagning av indikatorer för uppföljning och analys av data kräver expertis inom flera expertområden. Statskontoret kan även ta hjälp av forskare och andra relevanta aktörer i arbetet.

Statskontoret bedömer att förslaget kommer att medföra ett visst merarbete och därmed vissa kostnader, framför allt för Statskontoret, men till viss del också för forumsmyndigheterna. Vi bedömer ändå att forumsmyndigheterna och Statskontoret kan genomföra arbetet inom ramen för arbetet i forumet och inom ramen för Statskontorets instruktionsenliga uppgifter.⁴³

2.2.2 Analysera hur förvaltningssystemet kan stärkas genom lärdomar från Sveriges hantering av EU-stöd

Sverige tar emot medel från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) som en del av EU:s plan för att hjälpa medlemsstaterna att återhämta sig efter pandemin. För att se till att medlen används på ett rättssäkert och ändamålsenligt sätt ställer EU krav på att medlemsstaterna upprättar robusta förvaltnings- och kontrollsystem. I Sverige är ESV utsedd till oberoende revisionsmyndighet med uppdrag att granska och rapportera hur svenska RRF-medel förvaltas.

⁴³ Förordningen (2025:681) med instruktion för Statskontoret.

EU-kommissionen följer upp kraven genom revisioner. Kommissionen har i dessa revisioner lagt särskild vikt vid om det finns åtgärder för att upptäcka, förebygga och korrigera dubbelfinansiering, bedrägerier, korruption och intressekonflikter. EU-kommissionens revisioner har presenterat sina iakttagelser och rekommendationer från en av sina revisioner i rapporten *Ares(2024)3872538 – 30/05/2024*. EU-kommissionens synpunkter på Sveriges hantering av RRF pekar på att det kan finnas brister i den svenska förvaltningen. RRF har integrerats i delar av det ordinarie svenska nationella systemet för att hantera statliga medel. ESV menar därför att EU-kommissionens iakttagelser och rekommendationer är relevanta för Sveriges förvaltningssystem som helhet.

ESV föreslår därför att regeringen tar initiativ till att analysera slutsatserna och rekommendationerna i *Ares(2024)3872538 – 30/05/2024* om Sveriges hantering av RRF för att bedöma om de kan användas för att stärka hela det svenska förvaltningssystemet. EU-kommissionen och Europeiska revisionsrätten kommer eventuellt att presentera ytterligare revisionsrapporter om hur Sverige har hanterat RRF-medel. ESV menar att det är viktigt att regeringen också tar initiativ till att analysera hur resultaten från dessa rapporter kan användas för att stärka det svenska förvaltningssystemet. ESV menar att genom att systematiskt analysera iakttagelser och rekommendationer från EU-kommissionen och Europeiska revisionsrätten kan det korruptionsförebyggande arbetet bli effektivare. Det kan till exempel handla om att förstärka interna kontrollmekanismer eller att utveckla digitala verktyg för att automatiskt identifiera avvikelser och felaktigheter.

ESV bedömer att förslaget innebär kostnader, framför allt för analysarbete, och att de i första hand består av extra personalresurser. ESV bedömer också att själva förslaget om en analys inte påverkar andra myndigheter, men att analysens slutsatser i ett eventuellt nästa steg kan påverka andra.

3 Åtgärder för att utveckla verktyg för att upptäcka och hantera korruption

För att statliga myndigheter, kommuner och regioner ska bli bättre på att upptäcka och hantera korruption samt möta nya utmaningar behöver deras verktyg för att arbeta mot korruption utvecklas. Det handlar om att utveckla verktyg för att rapportera om, liksom hur arbetsgivare ska agera vid, misstankar om korruption. Det handlar också om att stärka brottsbekämpande myndigheters verktyg för att förebygga, förhindra och upptäcka korruptionsbrott samt att utveckla verktyg för att förhindra möjliggörare.

I det här kapitlet presenterar forumsmyndigheterna förslag på åtgärder för att utveckla och anpassa verktyg som myndigheter, regioner och kommuner kan använda sig av i arbetet mot korruption.

3.1 Förbättrade möjligheter att rapportera misstankar om korruption

Statskontoret föreslår att regeringen:

- ger Statskontoret i uppdrag att utvärdera visselblåsarfunktioner hos kommuner, regioner och statliga myndigheter.

3.1.1 Utvärdera visselblåsarfunktioner i den offentliga förvaltningen

En viktig del i arbetet med att förebygga och hantera misstankar om korruption är att se till att det finns möjligheter att på ett enkelt och tryggt sätt rapportera sådana misstankar.⁴⁴

Den 17 december 2021 började den så kallade visselblåsarlagen gälla i Sverige, det vill säga lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. Den nya lagstiftningen skulle innebära bättre möjligheter för personer att i arbetsrelaterade sammanhang slå larm om vissa typer av missförhållanden. Den skulle också innebära ett bättre skydd mot repressalier för de som slår larm och en skyldighet för organisationer att ha interna rapporteringskanaler samt rutiner för att hantera och följa upp rapporter.⁴⁵

Statskontoret har identifierat flera problem med den nya visselblåsarlagen och att den inte har fått det genomslag som regeringen och riksdagen förväntade sig. Exempel på problem är att det rapporteras få ärenden i visselblåsar kanalerna, och att de ärenden som kommer in via de kanalerna ofta gäller sådan information som inte ska anmälas där.⁴⁶ Undersökningar visar också att många anställda inte känner till att det finns en kanal för att rapportera misstankar om korruption.⁴⁷ Det finns även utmaningar med att hantera anonyma anmälningar genom visselblåsar kanalerna och med att eventuella anmälare är rädda för repressalier, trots att lagen ska skydda de personer som rapporterar om missförhållanden. Det är även en svår roll att ansvara för visselblåsarfunktionen. En annan svårighet är att skapa en

⁴⁴ 2 § 5 kap. lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållandenden.

⁴⁵ 8 § 1 kap. lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållande; Proposition 2020/21:193 *Genomförandet av visselblåsar direktivet*, s. 23 ff.

⁴⁶ Statskontoret (2023:20). *Steg för steg. Myndigheternas arbete mot korruption är under utveckling. Slutrapport.*

⁴⁷ Se till exempel Akavia (2023). *Korruption, rapportera mera – lägesbild av arbetet mot korruption i offentlig förvaltning. Akavias korruptionsrapport 2023*, s. 3.

funktion som är tillräckligt oberoende och självständig i förhållande till annan verksamhet i organisationen. Detta visar tidigare rapporter från Statskontoret och andra aktörer, liksom Statskontorets intervjuer med företrädare från kommuner, regioner och myndigheter.⁴⁸

Mot bakgrund av dessa problem föreslår Statskontoret att regeringen ger Statskontoret i uppdrag att utvärdera visselblåsarfunktioner hos kommuner, regioner och statliga myndigheter. I uppdraget bör även ingå att Statskontoret vid behov kan lämna förslag till regeringen, inklusive författningsförslag.

En utvärdering av den nya lagstiftningen och av visselblåsarfunktioner hos kommuner, regioner och statliga myndigheter skulle ge regeringen ett bättre kunskapsunderlag för att bedöma om lagen fungerar som den var tänkt samt om den har bidragit till att fler missförhållanden upptäcks och hanteras. En sådan utvärdering kan också ge insyn i om personer som rapporterar verkligen skyddas från repressalier, samt om de som ansvarar för funktionerna har tillräckliga förutsättningar för att utföra sitt uppdrag. Utvärderingen kan till exempel resultera i förslag på ändringar i lagen, eller stöd och tillsyn kopplat till hur lagen tillämpas.

Förbättringar i hur lagen tillämpas kan leda till att fler anställda inom den offentliga sektorn rapporterar in misstankar om korruption samt att offentliga aktörer upptäcker och hanterat fler missförhållanden i ett tidigare skede. I förlängningen kan detta förebygga korruption och bidra till att höja förtroendet för offentliga verksamheter.

Om regeringen ger Statskontoret i uppdrag att utvärdera visselblåsarlagen och hur den har använts så innebär det att myndigheten behöver avsätta resurser för detta. Statskontoret bedömer samtidigt att uppdraget kan genomföras inom ramen för myndighetens ordinarie verksamhet och med myndighetens befintliga kompetens.

⁴⁸ Statskontoret (2023:20). *Steg för steg. Myndigheternas arbete mot korruption är under utveckling. Slutrapport*, s. 61; Statskontoret (2023:13); *Nya utmaningar och gamla problem. Om korruption i kommuner och regioner*, s. 21, 65, 89.

3.2 Utökade möjligheter att använda uppgifter för att upptäcka och hantera korruption

Ekobrottsmyndigheten föreslår att regeringen:

- ger lämplig myndighet i uppdrag att tydliggöra hur den offentliga förvaltningen får använda uppgifter om sin personal som har loggats i arbetsgivarens verksamhetssystem för att motverka korruption.

Brottsförebyggande rådet föreslår att regeringen:

- ser till att det blir tydligt när arbetsgivare får utreda misstankar om korruption och annan intern brottslighet
- låter utreda om arbetsgivare behöver utökade möjligheter för att skaffa bevis, till exempel genom analys av loggar, eller innehåll på datorer och telefoner eller andra av arbetsgivarens egna verktyg.

Polismyndigheten föreslår att regeringen:

- överväger att utöka den så kallade brottskatalogen i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, det vill säga den uppräknade av brott som ger dessa myndigheter rätt att inhämta sådana uppgifter, till att även omfatta grovt tagande och givande av muta.

Ekonomistyrningsverket föreslår att regeringen:

- skyndsamt tillsätter en utredning som tar ett helhetsgrepp på välfärdsmyndigheternas behov av att förebygga, upptäcka och utreda möjliggörare av felaktiga utbetalningar för att belysa myndigheternas förutsättningar att utöka registerkontroller, få bättre verktyg för kontroll och utöka informationsutbytet
- ger Statskontoret i uppdrag att tillsammans med Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Brottsförebyggande rådet ta fram strategiskt och operativt stöd till välfärdsmyndigheterna för att förebygga, upptäcka och utreda möjliggörare av felaktiga utbetalningar samt erbjuda plattformar för erfarenhetsutbyte.

3.2.1 Förtydliga hur offentliga arbetsgivare får använda uppgifter om sin personal

Den offentliga förvaltningen har olika möjligheter att följa upp sina anställda. Vissa arbetsgivare loggar anställdas aktiviteter i sina verksamhetssystem, och har möjlighet att följa upp deras aktivitet.

Loggning uppfattas ofta som mycket integritetskänsligt och får inte utformas eller användas på ett sätt som innebär ett otillbörligt intrång i de anställdas integritet.⁴⁹ Ekobrottsmyndigheten menar att detta medför att olika arbetsgivare gör olika bedömningar när det gäller hur de får använda sig av uppgifter som loggats i verksamhetssystemen. Både Brå och Ekobrottsmyndigheten menar att det inte alltid är tydligt för arbetsgivare vilka befogenheter och möjligheter de har att utreda misstankar om korruption. Brå bedömer också att regeringen behöver utreda om arbetsgivare behöver utvidgade möjligheter att utreda specifika misstankar om interna oegentligheter och möjliggörare. De menar därför att regeringen kan behöva se över de rättsliga förutsättningarna för arbetsgivare i offentlig sektor att analysera loggar eller gå igenom innehåll på den misstänkte medarbetarens tjänstedator och tjänstetelefon.⁵⁰ Ekobrottsmyndigheten gör en liknande iakttagelse. De menar att när det finns interna verktyg, exempelvis möjlighet att slå i interna säkerhetsloggar för att följa personalens agerande och handlingar, så ska det vara tydligt hur arbetsgivare får använda sådana möjligheter för att utreda personal när det har uppstått misstankar om korruption.

Brå och Ekobrottsmyndigheten bedömer att deras respektive förslag kan göra det tydligare och lättare för offentliga arbetsgivare att utreda arbetstagare som misstänks för korruption. Det kan också påskynda utredningarna så att de går snabbare. Möjligen kommer också fler fall upptäckas, och då i ett tidigare skede. Brå menar också att om offentliga arbetsgivare i större utsträckning eller mer grundligt skulle kunna utreda misstankar så kommer

⁴⁹ Integritetsmyndigheten (2025). *Kontroll och övervakning av anställda*. (Hämtad 2025-09-30). <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/dataskydd-pa-olika-omraden/arbetsliv/kontroll-och-overvakning-av-anstallda/>

⁵⁰ Brottsförebyggande rådet (2024:2). *Möjliggörare för kriminella nätverk – om möjliggörare i kommunal, statlig och privat sektor*.

det också kräva mer resurser. Men Brå har inte undersökt hur mycket större resurser som då skulle behövas.

3.2.2 Utöka möjligheterna att hämta in uppgifter genom inhämtningslagen

Enligt Polismyndigheten är de tvångsmedel som bestämmelserna i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen) mycket viktiga verktyg för polisens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka grova brott. Vilken typ av brott som får omfattas av inhämtningslagen framgår i den så kallade brottskatalogen i lagstiftningen, men där ingår inte grova mutbrott.

På grund av den förändrade samhällsbilden och kunskapsläget föreslår Polismyndigheten att regeringen på nytt överväger att ge brottsbekämpande myndigheter rätt att under vissa förutsättningar i hemlighet få hämta in uppgifter för att förebygga, förhindra och upptäcka grovt tagande eller givande av muta.

Polismyndighetens bedömning är att betydelsen av mutor som medel för den organiserade brottsligheten att knyta möjliggörare till sig är underskattad. Detta har också Brå pekat på i sin studie av möjliggörare i legala sektorer som bistår kriminella nätverk.⁵¹

Polismyndigheten ser att mutbrott ofta är ett nyckelbrott som öppnar upp för annan allvarlig brottslighet, och bland annat kan länkas samman med bedrägerier, miljöbrottslighet, grov narkotikasmuggling och välfärdsbrottslighet.⁵² Det finns också indikationer på att användningen av mutor har blivit mer professionaliserad i samhället, och kan leda till stora skador, inte minst när det gäller den organiserade brottsligheten. Det framgår av den lägesbild för 2024 som nationella anti-korruptionsgruppen på

⁵¹ Se även Brottsförebyggande rådet (2024). *Möjliggörare för kriminella nätverk – om möjliggörare i kommunal, statlig och privat sektor.*

⁵² Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen (2025). *Myndighetsgemensam lägesbild Organiserad brottslighet 2025.*

Polismyndigheten har tagit fram.⁵³ Även för penningtvättbrott har betydelsen av möjliggörare ökat. Det handlar till exempel om mutor till anställda inom bland annat bankverksamhet, fastighetsmäklari och revision.⁵⁴

Även utan kopplingar till den organiserade brottsligheten eller till penningtvätt så medför mutbrott stora förtroendesador som i förlängningen riskerar att underminera tilltron i samhället. Mutbrott vid offentliga upphandlingar kan därtill leda till omfattande ekonomiska förluster för samhället.

Brottsuppläggen vid mutbrott är ofta komplexa, svårupptäckta och inte sällan sammanlänkade med annan typ av organiserad eller systematisk brottslighet. Det finns därför stort behov av att i ett tidigt skede kunna sätta in åtgärder för att förebygga, förhindra och upptäcka grova mutbrott. Polismyndigheten föreslog mot denna bakgrund redan i sitt remissvar inför att en ny brottskatalog infördes i inhämtningslagen att katalogen skulle inkludera också grovt tagande och grovt givande av muta. Regeringen bedömde vid införandet av brottskatalogen att det då inte fanns tillräckligt underlag för att inkludera grova mutbrott, men uteslöt inte att det kunde finnas ytterligare brott där lagen kunde vara till nytta i brottsbekämpningen.⁵⁵

Sedan brottskatalogen i inhämtningslagen infördes har hotet från den organiserade brottsligheten blivit än mer påtagligt. Kunskapsläget om att, och hur, korruption utgör del av den kriminella infrastrukturen har också ökat. Att polisen trots detta förändrade kunskapsläge saknar möjlighet att i ett tidigt skede använda hemliga tvångsmedel för att förebygga och förhindra grova mutbrott är en sårbarhet som kan komma att utnyttjas av aktörer inom organiserad brottslighet. Utökade möjligheter till hemliga tvångsmedel i verktygslådan skulle väsentligt flytta fram polisens position i arbetet mot möjliggörare för organiserad brottslighet, inte minst eftersom mutbrott är en ljusskygg brottstyp som kan vara svår att upptäcka utan möjlighet till hemliga tvångsmedel.

⁵³ Polismyndigheten (2024). *Korruption i Sverige – en lägesbild. Årsrapport från Nationella Anti-korruptionsgruppen.*

⁵⁴ Polismyndigheten (2024). *Professionella penningtvättare. Branscher, modus och kopplingar till kriminella nätverk.*

⁵⁵ Proposition 2024/24:117. *Preventiva tvångsmedel för att förebygga och hantera allvarliga brott*, s. 62.

3.2.3 Utred hur möjliggörare av felaktiga utbetalningar kan förhindras, upptäckas och utredas

Flera myndigheter har uppmärksammat att kriminella i allt högre grad agerar med hjälp av möjliggörare.⁵⁶ ESV har fram till årsskiftet 2025–2026 i uppgift att ansvara för att samordna arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.⁵⁷ ESV har gjort en översiktlig kartläggning av förekomsten av möjliggörare på de så kallade välfärdsmyndigheterna, det vill säga Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Försäkringskassan, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten.⁵⁸ Kartläggningen visar att det saknas kunskap om hur stort problemet med möjliggörare är samt att det behövs fler verktyg för att förebygga, upptäcka och utreda möjliggörare. Den visar även att det behövs en formaliserad samverkan för att stödja välfärdsmyndigheternas arbete med att motverka möjliggörare. ESV konstaterar också att risken för att välfärdssystemen angrips inifrån med hjälp av möjliggörare har ökat, eftersom välfärdsmyndigheterna utvecklar allt fler verktyg för att förebygga och förhindra välfärdsbrott som orsakas av den enskilde.

ESV föreslår därför att regeringen skyndsamt tillsätter en utredning som tar ett helhetsgrepp på välfärdsmyndigheternas behov av att, förebygga, upptäcka och utreda möjliggörare av felaktiga utbetalningar. Utredningen bör belysa myndigheternas förutsättningar att utöka registerkontroller, få bättre verktyg för kontroll och utöka informationsutbytet. ESV menar också att det behövs en formaliserad samverkan på strategisk och operativ nivå som kan stärka välfärdsmyndigheternas arbete med att motverka möjliggörare av felaktiga utbetalningar. ESV föreslår därför att regeringen ger Statskontoret i uppdrag att, tillsammans med Brå, Ekobrottsmyndigheten och Polismyndigheten, ta fram och erbjuda strategiskt och operativt stöd

⁵⁶ Brottsförebyggande rådet (2024:2). *Möjliggörare av kriminella nätverk – om möjliggörare, statlig och privat sektor*, s. 7; Ekobrottsmyndigheten (2025). *Ekonomisk brottslighet – Ekobrottsmyndighetens lägesbild 2025*, s. 18; Polismyndigheten (2023). *Myndighetsgemensam lägesbild – organiserad brottslighet 2023*, s. 8.

⁵⁷ 2a § förordningen (2016:1023) med instruktion för Ekonomistyrningsverket.

⁵⁸ Ekonomistyrningsverket (2025:25). *Säkerställ korrekta utbetalningar från välfärdssystemet – förslag på åtgärder 2025*.

till välfärdsmyndigheterna. Detta för att förebygga, upptäcka och utreda möjliggörare av felaktiga utbetalningar samt erbjuda plattformar för erfarenhetsutbyte.

ESV bedömer att förslagen innebär vissa kostnader. ESV beräknar att det kommer att kosta 4,5 miljoner kronor att genomföra den föreslagna utredningen. ESV beräknar också att uppdraget till Statskontoret att upprätta stöd till välfärdsmyndigheterna och att upprätta en arena för erfarenhetsutbyte initialt kommer att kosta 2 miljoner kronor under ett år. Övriga kostnader bedömer ESV kan rymmas inom nuvarande budgetramar.

4 Åtgärder för att förebygga och upptäcka korruption vid offentlig upphandling

Korruption i offentlig upphandling är inte bara ett allvarligt problem i sig. Det leder också till en ineffektiv användning av skattemedel, bland annat eftersom det kan medföra att det inte är det anbud som bäst motsvarar de efterfrågade behoven som tilldelas upphandlingen. Det kan även leda till sämre konkurrens och att företag som följer regelverket konkurreras ut till förmån för sådana som inte gör det. Detta kan i sin tur gynna den organiserade brottsligheten. Regeringen har bland annat därför identifierat offentliga inköp som ett område där det behövs särskilda åtgärder i arbetet mot korruption och otillåten påverkan.⁵⁹

Svenska upphandlingspliktiga inköp omsatte över 1 009 miljarder kronor år 2023, vilket motsvarade 18,4 procent av landets BNP.⁶⁰ Offentliga inköp utgör därmed en stor marknad vilket i sin tur skapar både incitament och risk för korrupt beteende.⁶¹ De offentliga upphandlingarna involverar ett stort antal leverantörer och upphandlande organisationer. Sammantaget innebär det att det finns särskilda risker för korruption inom offentlig

⁵⁹ Regeringen (2024). *Handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan*, s. 3, 23–24. Se även Regeringskansliet (Fi2016/00833). *Nationella upphandlingsstrategin*, 16 f, samt Regeringskansliet (2025). *Färdplan för de offentliga affärerna 2025–2030*.

⁶⁰ Upphandlingsmyndigheten (2025-10-03). *Upphandling för 1009 miljarder*. (Hämtad 2025-11-13). <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/nyheter/2025/upphandling-for-1-009-miljarder/>

⁶¹ Konkurrensverket (2025:5). *Uppdragsforskningsrapport. Korruption i samband med offentliga inköp*.

upphandling.⁶² Dessa risker har ökat under de senaste åren, till följd av den ökade organiserade brottsligheten.⁶³ Det handlar till exempel om att kriminella aktörer kan bedriva välfärdsverksamhet för att komma åt offentliga medel, vilket regeringen uppmärksammar i sin budgetproposition för 2026.⁶⁴ De ökade riskerna ställer stora, och delvis nya, krav på upphandlande organisationer. Det innebär även nya utmaningar för lagstiftaren, samt påverkar behovet av stöd till upphandlande organisationer.⁶⁵

Nedan presenterar forumsmyndigheterna förslag på åtgärder för att stärka arbetet mot korruption inom offentlig upphandling.

⁶² Konkurrensverket (2019:5). *Uppdragsforskningsrapport. Korruptionsdomar och offentlig upphandling.*

⁶³ Se bland annat Upphandlingsmyndigheten (2025:1). *Rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet 2024*, s. 12 f, Upphandlingsmyndigheten (2025:3). *Utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet*, s. 8 f.

⁶⁴ Proposition 2025/26:1. *Utgiftsområde 2*, s. 127. Regeringen berör också detta i flera strategier och handlingsplaner, se till exempel: Regeringen (2022). *Nationell strategi mot arbetslivskriminalitet*; Regeringens skrivelse 2023/24:67. *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet.*

⁶⁵ Jfr Upphandlingsmyndigheten (2025:3). *Utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet*; Upphandlingsmyndigheten (2024). *Utveckling av det strategiska inköpsarbetet med fokus på arbetslivskriminalitet i upphandling – Delredovisning av regeringsuppdrag* (Dnr UHM-2023-0108).

4.1 Bättre verktyg för att utesluta kriminella aktörer, samt för tillsyn och uppföljning av upphandlade kontrakt

Ekobrottsmyndigheten föreslår att regeringen:

- fortsätter förbättra förutsättningarna för upphandlande organisationer att utesluta kriminella aktörer från offentliga upphandlingar.

Konkurrensverket föreslår att regeringen:

- genomför lämpliga åtgärder för att stärka upphandlande organisationers avtalsuppföljning, exempelvis genom att tillsätta en utredning som får i uppdrag att kartlägga hur upphandlande organisationer följer upp sina upphandlade kontrakt och ramavtal samt vilka åtgärder som bör vidtas för att förbättra upphandlande organisationers avtalsuppföljning
- låter utreda hur Konkurrensverket kan ges bättre och effektivare tillgång till upphandlingsdata.

4.1.1 Förbättra förutsättningarna för att utesluta kriminella aktörer från offentliga upphandlingar

I dag är det leverantören som intygar att den följer lagar, regler och villkor i avtal genom en så kallad sanningsförsäkran. Ekobrottsmyndigheten menar att detta inte är tillräckligt för att utesluta kriminella aktörer från att delta i och vinna offentliga upphandlingar. Det kan till exempel handla om kriminella aktörer som genom kontrakt blir en del av välfärdsproduktionen och som på så sätt kan öka riskerna för korruption och på annat sätt skada verksamheten. Upphandlingsmyndigheten har också uppmärksammat att upphandlande organisationer har svårt att systematiskt kontrollera att privata aktörer är seriösa och att de följer gällande regelverk.⁶⁶

⁶⁶ Se till t.ex. Upphandlingsmyndigheten (2023). *En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter (SOU 2023:43)*, remissvar (Dnr. UHM-2023-0170), *Upphandlingsmyndigheten och Polisen (2017)*.

Ekobrottsmyndigheten menar att det måste bli enklare för offentliga aktörer att söka information om företag och deras företrädare för att kunna utesluta samt följa upp avtal för att säkerställa att kriminella inte deltar i offentliga upphandlingar. Ekobrottsmyndigheten föreslår därför att regeringen genomför lämpliga åtgärder för att stärka den inledande granskningen och avtalsuppföljningen av upphandlande organisationer, vilket bland annat inkluderar statliga myndigheter, kommuner och regioner. Regeringen har tagit initiativ till att förbättra förutsättningarna för offentliga aktörer att utesluta kriminella, men Ekobrottsmyndigheten menar att regeringen behöver fortsätta detta arbete, till exempel genom att:

- Inrätta en gemensam integritets- och kvalitetssäkrad informationspunkt som bland annat skulle samla beslut från offentliga aktörer och domar från domstolar.⁶⁷
- Fortsätta ta initiativ till att anpassa registerlagstiftningen för att göra det möjligt för upphandlade myndigheter att hantera de personuppgifter de behöver för att kunna förebygga brott.
- Utredda om onoterade bolag ska ha digitala aktieböcker och om handels- och kommanditbolag ska vara skyldiga att rapportera sin årsredovisning och ägarförhållanden till Bolagsverket. Även insynen i stiftelsers och föreningars verksamheter och ekonomi som bedriver näringsverksamhet och tar emot offentliga medel behöver öka.

Ekobrottsmyndigheten menar att utöver bättre kontroller i samband med upphandlingar och uppföljning av avtal, behöver avtalen vara utformade så att de ger offentliga aktörer möjlighet att agera när lagar och andra

Belastningsregistrets användning vid offentlig upphandling.

(Dnr. UHM-2017-0083). Se även Upphandlingsmyndigheten (2025:3). *Utveckling av det brottsförebyggande arbetet.*

⁶⁷ SOU 2023:43. *En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter* föreslår att Bolagsverket ska ansvara för en funktion som möjliggör registerkontroller av information som är nödvändig för att bedöma om de obligatoriska uteslutningsgrunderna är uppfyllda, det vill säga information om viss brottslighet och om leverantören har betalat skatter och avgifter. Men Ekobrottsmyndigheten anser att detta inte är tillräckligt för att utesluta kriminella aktörer från offentliga upphandlingar på ett effektivt sätt.

regler inte följs. Ekobrottsmyndigheten anser även att fler offentligt finansierade verksamheter inom välfärden bör vara tillståndspliktiga, där uppdragsgivaren ställer mer omfattande krav på avtalsförhållanden och tillstånd. För att bättre kunna kontrollera offentligt finansierade verksamheter behöver regeringen också ta initiativ till att se över regelverk som innebär att hälso- och sjukvårdsområdet får ytterligare sekretessbrytande bestämmelser. Den offentliga förvaltningens möjligheter att ta del av beslut och upptäcka brister som andra offentliga aktörer har identifierat behöver också förbättras. Det finns därtill behov av mer oberoende insyn i bolag som finansieras av offentliga medel.

Ekobrottsmyndigheten bedömer att ökade kontroller kan leda till högre kostnader i form av både personella och tekniska resurser.

4.1.2 Genomför lämpliga åtgärder för att stärka upphandlande organisationers avtalsuppföljning

Det finns mycket som tyder på att upphandlande organisationer brister i sin avtalsuppföljning, bland annat för att uppföljningen ofta prioriteras bort av de upphandlande organisationerna.⁶⁸ Att följa upp avtal är ett viktigt verktyg för att motverka korruption i offentlig upphandling. Genom att systematiskt följa upp upphandlade kontrakt och ramavtal kan upphandlande organisationer bland annat kontrollera om deras leverantörer uppfyller villkoren i avtalen, och därmed att skattemedlen används på ett effektivt sätt. En systematisk uppföljning av avtal bidrar också till att minska risken för otillbörlig påverkan inom ramen för upphandlingsprocessen samt till att öka möjligheterna att förhindra och upptäcka oegentligheter som bland annat kan handla om korruption under kontraktstiden.

Statskontoret har på uppdrag av regeringen analyserat hur kommuner och regioner arbetar med att kontrollera och följa upp privata utförare.⁶⁹ Konkurrensverket menar att en analys liknande den som Statskontoret

⁶⁸ Konkurrensverket (2023:1). *Uppdragsforskningsrapport. Avtalsuppföljning inom offentlig upphandling*, s. 7; Upphandlingsmyndigheten (2025:3). *Utveckling av det brottsförebyggande arbetet*, s. 20.

⁶⁹ Statskontoret (2025:7). *Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner*.

gjorde 2025 behöver kompletteras med en analys som även omfattar andra upphandlande organisationers upphandlade kontrakt och ramavtal. Givet de risker som finns med bristande uppföljning av kontrakt och att det inte är helt klarlagt hur omfattande problemet är, föreslår Konkurrensverket att regeringen genomför lämpliga åtgärder för att stärka upphandlande organisationers avtalsuppföljning. Det kan exempelvis handla om att tillsätta en utredning som kartlägger hur upphandlande organisationer följer upp upphandlade kontrakt och ramavtal. Utredningen bör också utreda vilka åtgärder som bör genomföras för att se till att upphandlande organisationer blir bättre på att följa upp upphandlade kontrakt och ramavtal. Utredningen bör också överväga om det är lämpligt att införa ett krav på avtalsuppföljning.

Vilka effekter som förslagen från en eventuell utredning skulle kunna få för olika aktörer kan Konkurrensverket inte redogöra för i nuläget. Men förslagen kommer förmodligen innebära ökade kostnader till följd av en ökad regelbörda. Samtidigt kommer myndigheterna sannolikt göra besparingar genom bättre uppföljning av sina avtal.

4.1.3 Förbättra tillgången till upphandlingsdata

Konkurrensverket saknar i dag tillgång till heltäckande upphandlingsdata av god kvalitet, vilket myndigheten behöver för att upptäcka prissamordning eller andra former av otillåtna anbuds förfarande mellan företag. Till exempel är den statistik som Konkurrensverket har tillgång till inte tillräckligt detaljerad för att myndigheten på ett effektivt sätt ska kunna använda den i sin tillsyn, eftersom den saknar variabler som är viktiga för ändamålet. Vidare publiceras statistiken med viss eftersläpning vilket försämrar förutsättningarna för en effektiv tillsyn. Konkurrensverkets arbete med att upptäcka och identifiera korruption inom ramen för sin tillsyns verksamhet skulle därför underlättas av att myndigheten hade bättre tillgång till upphandlingsdata. Även andra rättsvårdande myndigheter skulle kunna ha nytta av tillgång till sådana uppgifter.

I dagsläget initieras Konkurrensverkets tillsynsutredningar som en följd av inkomna tips och klagomål, omvärldsbevakning samt visselblåsarfunktioner. För cirka tolv år sedan började myndigheten använda analysmetoder som syftar till att upptäcka avvikande mönster i anbud, ofta benämnt kartellscreening. På motsvarande sätt kan vissa andra mönster vara

indikationer på korruption. Men myndigheten saknar i dag nödvändiga data för att få tillförlitliga resultat i de här analyserna. Upphandlingsmyndigheten är statistikmyndighet för området, men den data som de publicerar är inte tillräckligt detaljerad för att Konkurrensverket ska kunna använda den för kartellscreening. Upphandlingsmyndigheten har bedömt att den inte kan ge Konkurrensverket tillgång till all upphandlingsdata som den samlar in. Det beror huvudsakligen på den absoluta statistiksekretess som framgår av 24 kap. 8 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), och på att det ändamål som Konkurrensverket skulle använda data till inte täcks av undantagsbestämmelsen.

Konkurrensverket föreslår därför att regeringen låter utreda möjligheten att ge myndigheten tillgång till heltäckande och adekvat upphandlingsdata för kartellscreening, bland annat för att upptäcka korruption. Detta kan till exempel ske genom att Konkurrensverket får tillgång till en eventuell nationell annonsplats (se förslag i avsnitt 4.2.1) eller att införa en sekretessbrytande bestämmelse.

Konkurrensverket bedömer att det är svårt att på förhand avgöra vilka eventuella konsekvenser, till exempel i form av kostnader, som förslaget för med sig. Detta eftersom det beror på hur regeringen väljer att realisera förslaget.

4.2 Förbättrad information och dokumentation för att öka transparensen i samband med offentlig upphandling

Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket föreslår att regeringen:

- på nytt överväger att skapa en nationell annonsplats för offentlig upphandling.

Konkurrensverket föreslår att regeringen:

- låter utreda möjligheten att införa sanktioner vid bristande dokumentation av upphandlingar
- låter utreda möjligheten att införa sanktioner för upphandlande organisationer som inte efterannonserar sina upphandlingar
- låter utreda möjligheten att införa sanktioner vid upphandlande organisationers underlåtenhet att annonsera ändringar av upphandlade kontrakt och ramavtal.

4.2.1 Överväg möjligheten att införa en nationell annonsplats för offentliga upphandlingar

Sverige har i dag inte någon nationell annonsplats för offentliga upphandlingar. I stället annonserar upphandlande organisationer sina upphandlingar i någon av de för närvarande fem annonsdatabaser som är registrerade hos Konkurrensverket.⁷⁰ Såvitt Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket känner till är den svenska ordningen närmast en unik lösning inom EU.

⁷⁰ Se lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik. Se också Konkurrensverket (odaterad). *Annonsdatabasregister*. (Hämtad 2025-10-01).
<https://www.konkurrensverket.se/upphandling/registrerade-annonsdatabaser/annonsdatabasregistret/>

Det svenska systemet med privata annonsdatabaser gynnar konkurrensen. Detta kan bidra till att leverantörer utvecklar sina erbjudanden, vilket kan påverka kvalitet, innovation och prisnivåer i en positiv riktning.⁷¹ Men Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket har också identifierat flera problem förknippade med att Sverige inte har en nationell annonsplats för offentliga upphandlingar. Det handlar bland annat om att tillgången till upphandlingsannonser är begränsad. Det saknas möjlighet för intressenter att enkelt ta del av fullständiga annonser i ett standardiserat format samtidigt som kvalitén på annonser ofta är bristfällig.

Om samtliga annonser i stället skulle publiceras på en nationell annonsplats i ett standardiserat format skulle tillgången till uppgifter ur upphandlingsannonser förbättras. Även kvaliteten på annonserna om upphandling skulle rimligen kunna förbättras. Det blir då lättare att hämta in data samt analysera och granska upphandlingar, vilket minskar risken för korruption. En nationell annonsplats skulle också öka transparensen i de offentliga affärerna och upphandlande organisationer skulle i högre grad kunna förlita sig på att annonserna når alla som är intresserade.

Om Sverige ska behålla systemet med privata annonsdatabaser eller inrätta en nationell annonsplats för all offentlig upphandling har tidigare varit föremål för diskussion.⁷² Konsekvenserna av att införa en nationell annonsplats har då bedömts svåra att överblicka.⁷³ Flera remissinstanser, inklusive Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket, tillstyrkte således förslaget om att någon nationell annonsdatabas i offentlig regi inte borde införas.⁷⁴ Men både Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket

⁷¹ Konkurrensverket (odaterad). *Om Konkurrens*. (Hämtad 2025-05-27). <https://www.konkurrensverket.se/konkurrens/om-konkurrens/#:~:text=Konkurrens%20handlar%20om%20att%20ge,samtidigt%20s om%20priserna%20h%C3%A5lls%20nere>

⁷² Se t.ex. SOU 2013:12. *Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling*, s. 569; Ds 2017:48. *Statistik på upphandlingsområdet*, s. 61.

⁷³ Ds 2017:48. *Statistik på upphandlingsområdet*, s. 61.

⁷⁴ Konkurrensverkets yttrande över Ds. 2017:48. *Statistik på upphandlingsområdet*, s. 1; Upphandlingsmyndigheten (2018). *Upphandlingsmyndighetens yttrande över Ds. 2017:48. Statistik på upphandlingsområdet*, s. 5.

anser nu att det kan finnas skäl att överväga detta på nytt. Myndigheterna föreslår därför att regeringen överväger att inrätta en nationell annonsplats för offentliga upphandlingar.⁷⁵

Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten har inte närmare analyserat konsekvenserna av förslaget. Det är troligt att förslaget får konsekvenser för de privata aktörer som i dag tillhandahåller annonsdatabaser. Men i vilken utsträckning är svårt att säga, eftersom de även bedriver verksamhet inom andra områden. En nationell annonsdatabas kan dessutom utformas på olika sätt. För upphandlande organisationer är det troligt att en övergång till en nationell annonsplats till en början innebär vissa praktiska utmaningar, eftersom de skulle behöva anpassa sina rutiner och arbetssätt till den nya annonsplatsen.

4.2.2 Utred möjligheten att införa sanktioner vid bristande dokumentation

Att myndigheter för dokumentation om sina upphandlingar är en förutsättning för att kunna kontrollera att upphandlingarna har gått till på ett korrekt sätt. Det är också en förutsättning för att Konkurrensverket ska kunna bedriva tillsynsarbete och på så sätt motverka korruption. Men Konkurrensverkets undersökningar och erfarenhet är att myndigheter ibland brister inom det här området, eller att det helt eller delvis saknar dokumentation om en upphandling.⁷⁶

Dokumentationsplikten är därmed ett viktigt verktyg i arbetet mot korruption i offentlig upphandling. Den innebär att upphandlande organisationer är skyldiga att dokumentera genomförandet av upphandlingar vars värde överstiger 100 000 kronor.⁷⁷ Men en upphandlande organisation som inte

⁷⁵ Jfr även SOU 2025:96. *Fler möjligheter till ökat välbefinnande – slutbetänkande av Produktivitetskommissionen*, s. 498 f.

⁷⁶ Se t.ex. Konkurrensverket Beslut 2023-04-20, dnr 432/2022, punkt 56–59; Konkurrensverket. Beslut 2023-05-05, dnr 712/2021, punkt 26–27.

⁷⁷ Se 12 kap. 14 §, 19 kap. 22 § och 19 a kap. 11 § LOU samt artikel 84.2 i LOU-direktivet (direktiv 2014/24/EU). Motsvarande bestämmelser finns även i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF), lagen

uppfyller dokumentationsplikten riskerar inga sanktioner. Det enda som kan hända är att Konkurrensverket kritiserar myndigheten i ett tillsynsbeslut.⁷⁸

Regeringen har tidigare bedömt att det inte har funnits tillräckliga skäl för att införa en upphandlingsskadeavgift förknippad med dokumentationsplikten.⁷⁹ Men mot bakgrund av bristerna i myndigheternas efterlevnad av dokumentationsplikten föreslår Konkurrensverket att regeringen gör en översyn av dokumentationsplikten och dess efterlevnad, samt låter utreda möjligheten att införa sanktioner, som till exempel upphandlingsskadeavgift, för att öka efterlevnaden.⁸⁰ Konkurrensverket menar att detta skulle göra det enklare för upphandlande organisationer att följa upp avtal och fånga upp brister i hur organisationerna fullgör dem. En ökad efterlevnad skulle även ge Konkurrensverket bättre förutsättningar att bedriva en effektiv tillsyn.

Konkurrensverket bedömer att förslaget inte bör medföra några merkostnader för upphandlande organisationer eller andra aktörer, eftersom det syftar till att de ska bli bättre på att uppfylla ett redan befintligt krav. För Konkurrensverket kommer det sannolikt inte heller medföra några betydande arbetsinsatser eller ökade kostnader.

4.2.3 Utred möjligheten att införa sanktioner för upphandlande organisationer som inte efterannonserar sina upphandlingar

Upphandlande organisationer efterannonserar inte alltid resultatet av sina upphandlingar, även om de har en skyldighet att göra det. Efterannonsering innebär att myndigheten ska annonsera grundläggande information om genomförda upphandlingar, bland annat om antalet inkomna anbud och

(2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK) och lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

⁷⁸ Proposition 2013/14:133. *Direktupphandling*, s. 21–24.

⁷⁹ Proposition 2023/24:3. *En effektivare upphandlingstillsyn*, s. 45 ff.

⁸⁰ Jfr Konkurrensverket (2022). *Departementspromemorian En effektivare upphandlingstillsyn (Ds 2022:5)*, s. 4 f.

det uppskattade värdet på kontraktet eller ramavtalet.⁸¹ Om myndigheterna inte efterannonserar minskar möjligheterna att granska och kontrollera upphandlingar, vilket gör det svårare att upptäcka korruption. Det minskar även möjligheterna till att ta fram upphandlingsstatistik av god kvalitet.

Trots efterannonseringars betydelse har Konkurrensverket nyligen konstaterat att upphandlande organisationer inte alltid efterannonserar. Konkurrensverkets undersökning visar att av 50 slumpmässigt valda upphandlade myndigheter hade 36 inte efterannonserat i enlighet med lagstiftningen. Konkurrensverket har också funnit brister i upphandlande organisationers rutiner för efterannonsering. Det har bland annat handlat om att organisationer inte har haft rutiner på plats och att ansvarsfördelningen på organisationer inte har fungerat, eller att det har saknats kännedom om regelverket för efterannonsering.⁸²

Konkurrensverket menar att bristerna i att efterannonsera upphandlingar gör att det finns skäl för regeringen att låta utreda möjligheten att införa sanktioner hos organisationer som inte efterannonserar. Det skulle exempelvis kunna handla om att utvidga tillämpningsområdet för upphandlingsskadeavgifter. Utan sanktioner riskerar regleringen att bli tandlös. Regeringen har tidigare bedömt att det är oklart hur stora bristerna i organisationernas efterannonsering är och om att införa en upphandlingsskadeavgift är den mest lämpliga åtgärden för att komma till rätta med det här problemet.⁸³ Men Konkurrensverket bedömer att de brister som nu har konstaterats när det gäller organisationernas efterannonsering talar för att regeringen på nytt behöver ta ställning i frågan.

Upphandlande organisationers bristande efterlevnad av kravet på efterannonsering visar att Konkurrensverkets har en viktig roll när det handlar om aktiv tillsyn av efterannonseringsreglerna. Men för att Konkurrensverket

⁸¹ 10 kap. 4 § och 19 kap. 7 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling; se även Upphandlingsmyndigheten (odaterad). *Efterannonsera – en viktig del av upphandlingen*. (Hämtad 2025-09-30).

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/inkopsprocessen/genomfor-upphandlingen/efterannonsering/>

⁸² Konkurrensverket (2025:3). *Analys i korthet. Tillsyn av efterannonsering*, s. 5.

⁸³ Proposition 2023/24:3. *En effektivare upphandlingstillsyn*, s. 46 f.

ska kunna bedriva en aktiv tillsyn behöver myndigheten ändamålsenliga verktyg och en möjlighet att kunna vidta åtgärder mot upphandlande organisationer som inte följer dokumentationsplikten.

Konkurrensverket bedömer att förslaget inte medför några ökade kostnader eller merarbete, varken för upphandlande organisationer, Konkurrensverket eller andra aktörer. Detta beror på att förslaget handlar om att öka efterlevnaden av befintliga regler.

4.2.4 Utred möjligheten att påföra sanktioner för upphandlande organisationer som inte annonserar ändringar i upphandlade kontrakt

Upphandlande organisationer upplyser inte alltid om ändringar i upphandlingspliktiga kontrakt eller ramavtal genom en annons.⁸⁴ Detta trots att de är skyldiga att göra detta enligt 17 kap. 16 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. Att annonsera ändringar är ett sätt att skapa insyn i offentlig upphandlingar och därigenom motverka korrupcion.

Att ändringar av kontrakt och ramavtal annonseras är en förutsättning för en effektiv prövning av offentliga upphandlingar. Det skapar till exempel möjlighet för leverantörer som inte har tilldelats ett kontrakt eller ramavtal att gå till domstol om de upptäcker en felaktig ändring.⁸⁵ Att ändringar annonseras ökar också Konkurrensverkets möjligheter att få reda på dem. Om Konkurrensverket bedömer att en ändring utgör en otillåten direktupphandling kan det resultera i att den upphandlande organisationen åläggs att betala en upphandlingsskadeavgift. Men i såväl processen om överprövning som processen om upphandlingsskadeavgift är det den otillåtna direktupphandlingen som angrips och inte underlåtenheten att

⁸⁴ Konkurrensverket (2023:14). *Rapport. Annonsering om ändringar av kontrakt och ramavtal*, s. 3.

⁸⁵ Följden av att ett avtal ogiltigförklaras är att avtalet mellan den upphandlande organisationen och leverantören blir civilrättsligt ogiltigt. Därigenom säkerställs att leverantörer som har tilldelats ett kontrakt under fel premisser inte får leverera. På så vis bidrar de leverantörer som aktivt bevakar sina intressen i enskilda fall till en mer effektiv konkurrens och offentlig upphandling i allmänhet. Jfr 20 kap. 13–13 a §§ lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

annonsera ändringen i sig.⁸⁶ Att inte annonsera en ändring av ett kontrakt eller ramavtal kan inte i sig leda till att avtalet i fråga ogiltigförklaras.⁸⁷ Det kan inte heller leda till att den upphandlande organisationen behöver betala en upphandlingsskadeavgift.⁸⁸

Konkurrensverket föreslår att upphandlande organisationer ska kunna bli ålagda sanktioner om de inte annonserar ändringar av kontrakt. Om myndigheter i större utsträckning skulle uppfylla det här kravet skulle det leda öka transparensen i offentliga upphandlingar, vilket i sin tur skulle förbättra möjligheterna att upptäcka korruption och otillåtna direktupphandlingar.

Konkurrensverket bedömer att förslaget inte innebär några merkostnader för upphandlande organisationer eller andra aktörer, eftersom det handlar om att öka efterlevnaden av befintliga regler. För Konkurrensverket innebär förslaget sannolikt inte heller några betydande arbetsinsatser eller ökade kostnader.

4.3 Ökad kunskap om korruption hos bland annat inköpare och beställare

Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket föreslår att regeringen:

- ger lämplig myndighet i uppdrag att ta fram och förvalta en fritt tillgänglig webbaserad utbildning för bland annat inköpare och beställare på temat att motverka korruption vid offentlig upphandling och avtalsförvaltning.

⁸⁶ Konkurrensverket (2023:14). *Analys i korthet. Annonsering om ändringar av kontrakt och ramavtal*, s. 7.

⁸⁷ Jfr 20 kap. 13 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

⁸⁸ Jfr 21 kap. 1 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

4.3.1 Ta fram en webbaserad utbildning för bland annat inköpare och beställare

Kunskap och medvetenhet om korruption, inklusive en god och levande kultur mot korruption, är grundläggande för att motverka korruption i offentliga upphandlingar. Att utbilda de som på ett eller annat sätt arbetar med offentlig upphandling kan därför minska risken för korruption.⁸⁹ Flera aktörer tillhandahåller i dag olika former av stöd och utbildningar om hur korruption kan förebyggas i offentliga upphandlingar.⁹⁰ Men Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket bedömer att det finns behov av ett centralt framtaget, lättillgängligt och användarvänligt webbaserat stöd för upphandlande organisationer. Stödet bör vara praktiskt inriktat och belysa hur korruption kan se ut, vilka risker och konsekvenser den medför samt hur den kan motverkas – både i upphandlingsprocessen och vid avtalsförvaltningen.

Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket föreslår därför att regeringen ger en lämplig myndighet i uppdrag att ta fram och förvalta en webbaserad utbildning på temat att motverka korruption. Utbildningen bör fokusera på offentlig upphandling, inklusive avrop och förvaltning och utveckling av upphandlade avtal. Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket anser också att utbildningen bör rikta sig till en bred målgrupp som innefattar anställda som är involverade i upphandlingsprocessen och i avtalsförvaltningen, exempelvis de som arbetar med

⁸⁹ Upphandlingsmyndigheten (odaterad). *Förebygg korruption i offentlig upphandling*. (Hämtad 2025-11-24).

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/identifiera-hantera-risker/hantera/forebygg-korruption/>

⁹⁰ Se t.ex. Statskontoret (odaterad). *God förvaltningskultur*.

(Hämtad 2025-11-24). [https://www.statskontoret.se/forvaltningskultur/god-](https://www.statskontoret.se/forvaltningskultur/god-forvaltningskultur/)

[forvaltningskultur/](https://www.statskontoret.se/forvaltningskultur/god-forvaltningskultur/); Sveriges Kommuner och Regioner (odaterad). *Stöd i arbetet mot korruption*. (Hämtad 2025-11-24).

<https://skr.se/demokratiutveckling/motverkakorruption.8009.html>;

Upphandlingsmyndigheten (odaterad). *Förebygg korruption i offentlig upphandling*. (Hämtad 2025-11-24).

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/identifiera-hantera-risker/hantera/forebygg-korruption/>

kravställning, genomför upphandlingar, gör avrop från ramavtal samt förvaltar och utvecklar avtal. Utbildningen bör vara fritt tillgänglig och målgruppen för utbildningen bör aktivt uppmuntras att gå utbildningen. För statliga myndigheter bör det vara obligatoriskt för relevanta medarbetare att gå utbildningen.

Angående vilken aktör som bör ta fram utbildningen anser Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket att en statlig myndighet bör ta fram och tillgängliggöra utbildningen, både av kostnads- och kvalitetsskäl. Utbildningen skulle exempelvis kunna vara ett tillägg till den webbutbildning om otillåten påverkan som regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att ta fram.⁹¹

Förslaget påverkar främst den myndighet som regeringen utser för att genomföra uppdraget. Men vilka kostnader det innebär för myndigheten i fråga beror på hur webbutbildningen ska utformas. Hur utbildningen ska utformas och finansieras bör regeringen därför avgöra i samråd med den myndighet som regeringen anser är lämplig att genomföra uppdraget.

⁹¹ Regeringsbeslut Fi2018/01688. *Uppdrag om introduktionsutbildning för statligt anställda.*

4.4 Bättre hantering av risker för korruption vid direktupphandlingar och upphandlingar på försvars- och säkerhetsområdet

Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten föreslår att regeringen:

- låter utvärdera de höjda direktupphandlingsgränserna i LOU och LUF från 2022, med särskilt fokus på hur de påverkar risken för korruption, och vid behov föreslår relevanta åtgärder
- analyserar förutsättningarna för att i författning öka styrningen av upphandlande organisationers utformning av riktlinjer för direktupphandling
- Konkurrensverket föreslår att det vid analysen bör övervägas om kravet på riktlinjer för direktupphandling bör kompletteras med en närmare reglering avseende riktlinjernas innehåll som tar sikte på de grundläggande principerna, och det bör även övervägas att införa krav på att riktlinjerna ska inkludera arbete mot korruption
- Upphandlingsmyndigheten föreslår att det vid analysen bör övervägas att i författning införa krav på att den upphandlande organisationen ska beakta särskilt utpekade mål vid utformningen av riktlinjer, som att motverka korruption.

Konkurrensverket föreslår att regeringen:

- gör en översyn av beloppsgränsen som gäller för när Försvarsmakten och Försvarets materielverk själva får besluta om undantag från LUF med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen
- utökar tidsfristen att ansöka om upphandlingsskadeavgift enligt LUF från ett till två år
- höjer taket på upphandlingsskadeavgiften enligt LUF till samma nivå som enligt LOU.

4.4.1 Utvärdera effekterna av de höjda direktupphandlingsgränserna från 2022

Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten bedömer att risken för korruption är särskilt stor vid bland annat direktupphandlingar, eftersom de inte är lika reglerade som andra upphandlingar. En direktupphandling behöver inte föregås av annonsering, och det finns endast begränsade regler kring hur sådana upphandlingar ska genomföras.

Upphandlande organisationer kan bland annat göra direktupphandlingar om upphandlingens värde understiger den så kallade direktupphandlingsgränsen. För varor och tjänster, samt byggtreprenader är direktupphandlingsgränsen i LOU för närvarande 700 000 kronor. För bilaga 2-tjänster, som rör vissa sociala och andra särskilda tjänster, gäller sedan 2022 en högre direktupphandlingsgräns som inte är bestämd till ett nominellt belopp, utan fastställs genom hänvisning till upphandlingsdirektivens tröskelvärden för sådana tjänster.⁹²

Direktupphandlingsgränsen har höjts i flera omgångar, bland annat 2014, då det även infördes krav på riktlinjer och dokumentation för direktupphandlingar.⁹³ Effekterna av dessa regeländringar utvärderades 2022 av Statskontoret.⁹⁴

År 2022 höjdes direktupphandlingsgränserna i LOU och LUF. Bland annat höjdes då direktupphandlingsgränsen i LOU för bilaga 2-tjänster från 615 312 kronor till 7 802 550 kronor.⁹⁵ Mot bakgrund av att

⁹² 19 a kap. 2 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

⁹³ Proposition 2013/14:133. *Direktupphandling*, s. 11 ff.

⁹⁴ Statskontoret (2022:6). *Offentlig upphandling – En utvärdering av 2014 års regeländringar*.

⁹⁵ Upphandlingsmyndigheten (odaterad). *Tröskelvärden och direktupphandlingsgränser*. (Hämtad 2025-05-26).

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/regler-och-lagstiftning/troskelvarden-och-direktupphandlingsgranser/>

träskelvärde för sådana tjänster därefter har höjts är direktupphandlingsgränsen för dessa tjänster är för närvarande 8 109 450 kronor.⁹⁶

2022 års höjning genomfördes trots att flera remissinstanser hade påpekat att höjda direktupphandlingsgränser kan leda till dyrare anbud och ökad risk för korruption. Regeringen gjorde bedömningen att fördelarna med en höjning övervägde nackdelarna. Bland annat ansåg regeringen att höjningen skulle öka möjligheterna för leverantörer som saknar administrativ förmåga att lämna anbud i annonspliktiga upphandlingar, ge större flexibilitet åt upphandlande organisationer att utforma upphandlingen med beaktande av tjänsternas speciella karaktär, minska risken för överprövningar, samt ge ett större utrymme för upphandlande organisationer att prioritera mer komplicerade och resurskrävande upphandlingar.⁹⁷ I samband med höjningen noterade regeringen att avsikten var att noga följa utvecklingen inom området och vid behov återkomma med förslag på kompletterande åtgärder. Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten menar att det är nödvändigt att kontinuerligt utvärdera regeländringar för att kunna bedöma om de har gett de effekter som regeringen förväntade sig, liksom om de har fört med sig några andra konsekvenser. Det har inte gjorts någon utvärdering som specifikt avser de höjda direktupphandlingsgränserna från 2022.⁹⁸

Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten föreslår därför att regeringen utvärderar effekterna av de höjda direktupphandlingsgränserna 2022, med särskilt fokus på risken för korruption, och vid behov föreslår relevanta åtgärder.

⁹⁶ Träskelvärdena bestäms genom tillkännagivanden från regeringen, se 5 kap 1–2 §§ LOU, se Tillkännagivande (2024:30). *om träskelvärdet i offentlig upphandling*.

⁹⁷ Proposition 2021/22:5. *Ett förenklat upphandlingsregelverk*, s. 152 f.

⁹⁸ I sitt regleringsbrev för 2023 fick Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att, mot bakgrund av det förenklade upphandlingsregelverket 2022, följa upp och analysera i vilken utsträckning små företag och idéburna aktörer deltar i offentlig upphandling, se Upphandlingsmyndigheten (2025). *Små aktörer, stora möjligheter*, UHM-2023-027.

Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten bedömer att en utvärdering skulle medföra vissa kostnader för den aktör som får i uppdrag att göra utvärderingen. I övrigt bedömer myndigheterna att förslaget inte medför några andra kostnader eller negativa effekter.

4.4.2 Ökad styrning av vad riktlinjerna för direktupphandling ska innehålla

För att motverka korruption i samband med direktupphandlingar är upphandlande organisationers styrdokument ett viktigt instrument, inte minst riktlinjer för direktupphandlingar. Redan i dag har upphandlande organisationer en skyldighet att besluta om sådana.⁹⁹ Men Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten anser att styrningen av hur upphandlande organisationer utformar sådana riktlinjer bör stärkas.

De svenska upphandlingslagarna innehåller inte någon uttalad målsättning om att motverka korruption. De bakomliggande EU-direktiv, som den svenska regleringen genomför, syftar inte heller direkt till att motverka korruption. De syftar till att främja och uppnå fri rörlighet och icke snedvriden konkurrens på den inre marknaden.¹⁰⁰ Unionsrätten medger samtidigt att offentliga upphandlingar kan användas som styrmedel för att uppnå andra samhällseliga mål och syften.¹⁰¹ Det kan exempelvis handla om att motverka korruption. Att bekämpa korruption är också ett mål som bidrar till att uppnå de bakomliggande syftena med upphandlingsdirektiven. Upphandlingsdirektiven framhåller betydelsen av en effektiv bekämpning

⁹⁹ 19 a kap. 15 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. Det finns en motsvarande bestämmelse i 19 a kap. 14 § i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna liksom i 15 a kap. 13 § i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. Det finns även en liknande bestämmelse i 15 kap. 6 § sista stycket i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner och i 4 a kap. 9 § lagen (2010:1065) om kollektivtrafik.

¹⁰⁰ Jfr bl.a. EU-domstolens dom i mål C-26/03, *Stadt Halle*, p. 37 och p. 44.

¹⁰¹ Jfr exempelvis skäl 1, skäl 2 och skäl 126 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (Direktiv 2014/24/EU).

av korruption för att se till att sunda förfaranden används vid offentlig upphandling.¹⁰²

Även om det inte framgår i upphandlingslagarna har vikten av att bekämpa korruption vid offentlig upphandling lyfts fram i flera sammanhang i Sverige. I förarbetena till den svenska upphandlingslagstiftningen motiveras exempelvis införandet av ett grundläggande regelverk för upphandling av behovet av att förebygga korruption.¹⁰³ Krav på riktlinjer vid direktupphandling kan enligt förarbetena vara ett verktyg i detta arbete.¹⁰⁴ Att bekämpa korruption vid offentlig upphandling ligger också i linje med regeringens inriktningsmål om en rättssäker offentlig upphandling.¹⁰⁵ Trots detta finns det inget uttryckligt krav i den svenska upphandlingslagstiftningen på att upphandlande organisationer ska ta hänsyn till sådana mål vid utformningen av exempelvis riktlinjer.

Det saknas också krav på vad riktlinjer om direktupphandling ska innehålla. Detta är i stället upp till den upphandlande organisationen att avgöra. Enligt förarbetena syftar skyldigheten att besluta om sådana riktlinjer till att upphandlande organisationer ska analysera sina rutiner och använda direktupphandlingar på ett medvetet och strategiskt sätt.¹⁰⁶ I förarbetena nämns också att riktlinjerna exempelvis kan innehålla hantering av jävsfrågor samt hur arbetet mot korruption kan främjas.¹⁰⁷ I förarbetena nämns också att riktlinjerna kan fungera som underlag vid revision.¹⁰⁸ Men regeringen har inte bedömt det som nödvändigt med ett uttryckligt

¹⁰² Jfr skäl 126 i Direktiv 2014/24/EU.

¹⁰³ Proposition 2021/22:5. *Ett förenklat upphandlingsregelverk*, s. 80.

¹⁰⁴ Se t.ex. Proposition. 2023/24:3. *En effektivare upphandlingstillsyn*, s. 57.

¹⁰⁵ Se Regeringskansliet (Fi2016/00833). *Nationella upphandlingsstrategin*, s. 16; Regeringskansliet (2025). *Färdplan för de offentliga affärerna 2025–2030*.

¹⁰⁶ Proposition 2021/22:5. *Ett förenklat upphandlingsregelverk*, s. 173; Proposition 2023/24:3. *En effektivare upphandlingstillsyn*, s. 57.

¹⁰⁷ Proposition 2013/14:133. *Direktupphandling*, s. 27–29; Proposition 2021/22:5. *Ett förenklat upphandlingsregelverk*, s. 173 f.; Proposition 2023/24:3. *En effektivare upphandlingstillsyn*, s. 56 ff.

¹⁰⁸ Proposition 2013/14:133. *Direktupphandling*, s. 27.

krav på att riktlinjer om direktupphandling ska behandla den upphandlande organisationen arbete mot korruption.¹⁰⁹

Både Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten har uttalat sig om lämpligt innehåll i riktlinjer för direktupphandling.¹¹⁰ Statskontoret har också i en tidigare rapport identifierat vissa brister avseende innehåll i riktlinjer och konstaterat att riktlinjernas utformning varierar mycket mellan olika upphandlande organisationer. Statskontoret föreslog mot denna bakgrund att regeringen reglerar krav på enhetliga riktlinjer.¹¹¹ Konkurrensverket har tidigare framfört att det kan finnas ett behov av en närmare reglering om vad riktlinjerna för direktupphandling ska innehålla.¹¹²

Mot denna bakgrund föreslår Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten att regeringen tar initiativ till en närmare analys av att i författning öka styrningen av upphandlande organisationers utformning av riktlinjer för direktupphandling. En sådan analys bör väga in att Sverige har avstått från att genomföra artikel 24 i LOU-direktivet,¹¹³ samt att varken förvaltningslagens regler om jäv eller reglerna om åtalsanmälan i lagen (1994:260) om offentlig anställning träffar alla upphandlande organisationer. Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten menar att det bör överlämnas till regeringen att bedöma hur en sådan reglering bäst bör utformas.

Konkurrensverket föreslår att regeringen överväger att i författning närmare reglera innehållet i riktlinjer om direktupphandling. Bland annat för att åtgärda de brister som Statskontoret tidigare har identifierat. En

¹⁰⁹ Proposition 2021/22:5. *Ett förenklat upphandlingsregelverk*, s. 174.

¹¹⁰ Se t.ex. Konkurrensverket (odaterad). *Direktupphandling*. (Hämtad 2025-09-18). <https://www.konkurrensverket.se/upphandling/lagar-och-regler/direktupphandling/>

¹¹¹ Statskontoret (2022:6). *Offentlig direktupphandling – En utvärdering av 2014 års regeländringar*, s. 29 ff.

¹¹² Jfr Konkurrensverket (2022). *Departementspromemorian En effektivare upphandlingstillsyn (Ds 2022:5)*, s. 7.

¹¹³ Se Proposition 2015/16:195. *Nytt regelverk om upphandling*, s. 469 ff. Jfr även EU-domstolens dom i mål C-28/95, *Leur-Bloem*, avseende krav på tolkningen vad gäller icke-direktivsstyrd upphandling.

sådan reglering skulle kunna främja en ökad enhetlighet vid tillämpning av kravet på riktlinjer.

Vid en eventuell utformning av en närmare reglering bör innehållet säkerställa att de grundläggande principerna efterlevs vid genomförandet av direktupphandlingar. Konkurrensverket menar också att regeringen bör överväga att införa ett uttryckligt krav på att riktlinjerna ska behandla den upphandlande organisationens arbete mot korruption. Detta för att markera vikten av det korruptionsförebyggande arbetet. Konkurrensverket bedömer att förslaget under en övergångsperiod kan innebära vissa merkostnader för Upphandlingsmyndigheten i arbetet med att lämna vägledning och stöd. Det kan också uppstå kostnader för Konkurrensverkets i den löpande tillsynsverksamheten. Konkurrensverket bedömer att dessa eventuella kostnader sannolikt ryms inom befintliga anslagsramar, men att det beror på regleringens omfattning och utformning.

Upphandlingsmyndigheten föreslår att regeringen överväger att i författning införa krav på att den upphandlande organisationen ska beakta vissa utpekade mål vid utformningen av riktlinjer, som till exempel att motverka korruption. Att införa krav på att beakta vissa mål tydliggör lagens syften och ger vägledning vid dess tillämpning, samtidigt som det lämnar utrymme för upphandlande organisationer att utforma riktlinjerna utifrån sina verksamheters behov. Syftet med bestämmelserna om riktlinjer skulle få större genomslag. Det skulle stärka upphandlande organisationers motståndskraft mot korruption och markera vikten av det korruptionsförebyggande arbetet.

Upphandlingsmyndigheten bedömer att förslaget inte medför några större kostnadsökningar. De upphandlande organisationerna är redan i nuläget skyldiga att anta riktlinjer. För de upphandlande organisationer som i nuläget saknar sådana riktlinjer som är ändamålsenliga i syfte att motverka korruption kan vissa merkostnader uppstå, men Upphandlingsmyndigheten bedömer att dessa skulle vara begränsade.

4.4.3 Se över bestämmelser för upphandlingar inom försvars- och säkerhetsområdet

Upphandlingar inom försvars- och säkerhetsområdet är ofta förknippade med stora ekonomiska värden och därmed en högre risk för korruption.¹¹⁴ Det handlar också ofta om stora och komplexa kontrakt där allmänhetens insyn är begränsad av säkerhetsskäl, vilket även gör dem extra sårbara för korruption. Under senare tid har regeringen fattat beslut om omfattande satsningar på försvaret och när upprustning sker med brådska finns det en risk att korruptionen ökar.

På grund av att de här upphandlingarnas känsliga karaktär och särskilda behov finns ett särskilt regelverk som i flera avseenden skiljer sig från reglerna för annan offentlig upphandling. När Försvarsmakten och Försvarets materielverk gör upphandlingar tillämpas därför i regel lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFSS). Men vissa avtal kan undantas från lagens tillämpning.¹¹⁵ Den 1 juni 2023 höjde regeringen beloppsgränsen för när Försvarsmakten och Försvarets materielverk själva får besluta om undantag från LUFSS med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen från 25 miljoner kronor till 200 miljoner kronor.¹¹⁶

Konkurrensverket anser att den höjda beloppsgränsen medför en ökad risk för korruption, även om myndigheten inte motsätter sig undantaget som sådant. Konkurrensverket kritiserade förslaget när regeringen införde undantaget. Myndigheten menade då bland annat att en tillräcklig konsekvensanalys inte hade genomförts i samband med att förslaget togs fram och påpekade särskilt att riskerna för korruption helt hade ute-

¹¹⁴ För mer om risken för korruption kopplat till försvars- och säkerhetsområdet, se Europeiska kommissionen (2024). *High-risk areas of corruption in the EU: A mapping and in-depth analysis*, s. 88 ff.

¹¹⁵ 1 kap. 7–9 §§ lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

¹¹⁶ Se Proposition 2022/23:93. *Utökade möjligheter att besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen*.

lämnats.¹¹⁷ Med tanke på den höga beloppsgränsen på 200 miljoner kronor, föreslår Konkurrensverket att regeringen genomför en översyn av beloppsgränsen, med särskilt fokus på riskerna för korruption.

Konkurrensverket föreslår också att regeringen utökar tidsfristen för att ansöka om upphandlingsskadeavgift enligt LUFSS från ett till två år. Det skulle öka Konkurrensverkets möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn inom området. Det är vanligt att indikationer om överträdelser når Konkurrensverket först en längre tid efter att ett avtal har ingåtts. Den nuvarande ettårsfristen innebär därför begränsade möjligheter att utreda den eventuella överträdelser. En längre tidsfrist skulle även göra det möjligt för Konkurrensverket att hantera mer komplexa ärenden, som kräver mer tid för att samla in information och för att föra dialog med den upphandlande organisationen. Med hänsyn till att upphandlingar inom försvarsområdet kan handla om mycket pengar föreslår Konkurrensverket även att regeringen låter utreda möjligheten att höja taket på upphandlingsskadeavgiften från 10 miljoner kronor till 20 miljoner kronor, det vill säga till samma nivå som vid otillåtna direktupphandlingar som omfattas av LOU.

Konkurrensverket bedömer att förslagen kan föra med sig ökade kostnader. Det följer av att fler upphandlingar kan behöva genomföras i enlighet med LUFSS, vilket i sin tur kan medföra att berörda aktörer behöver utöka sin upphandlingsorganisation.

¹¹⁷ Konkurrensverket (2023). *Promemorian Utökade möjligheter att besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen (Fö2022/01624)*.

5 Åtgärder för att särskilt stärka kommuners och regioners arbete

Kommuner och regioner är komplexa, politiskt styrda organisationer som ansvarar för många olika verksamheter. En stor del av verksamheten är välfärdsproduktion, med många och nära kontaktytor med såväl brukare som näringsliv. Kommuner och regioner står också för majoriteten av den samlade offentliga upphandlingen, liksom för merparten av den offentliga sektorns myndighetsutövning.¹¹⁸

Forumsmyndigheternas erfarenheter och en tidigare undersökning om kommuners och regioners arbete visar att kommuner och regioner är utsatta för särskilt stora risker och är särskilt sårbara för korruption.¹¹⁹ Det beror bland annat på att de bedriver verksamheter som är särskilt riskutsatta, exempelvis tillståndsprövning för bygglov och utskänkningstillstånd. Även de organisatoriska förutsättningarna och formerna för hur kommunal och regional verksamhet bedrivs medför risker. Exempelvis kan verksamhet bedrivas genom kommunala bolag eller genom privata utförare som delvis omfattas av ett annat regelverk än offentliga organisationer. Det regelverket ställer inte lika tydliga krav på insyn, objektivitet och opartiskhet som regelverk för offentliga organisationer. Kommuners och regioners omfattande och varierade verksamhet med skilda styrmodeller och långtgående delegering gör det också särskilt svårt att arbeta enhetligt och nå ut med stöd och utbildning i verksamheterna.

¹¹⁸ Statskontoret (2023:13). *Nya utmaningar och gamla problem. Om korruption i kommuner och regioner.*

¹¹⁹ *Ibid*, se t.ex. s. 28, 49.

En annan risk för kommuner och regioner är att det ofta finns nära relationer mellan politiker, tjänstepersoner och näringsliv, vilket ökar risken för korruption i form av exempelvis jäv och otillåten påverkan.¹²⁰

På senare tid visar studier att kommuner och regioner har utmaningar med att hantera aktörer som systematiskt och organiserat försöker att utnyttja välfärdssystemen där korruption kan vara en del av upplägget. Många kommuner och regioner saknar samtidigt tillräcklig kunskap samt effektiva arbetssätt och verktyg för att hantera detta.¹²¹

Statskontorets uppföljning av kommuners, regioners och statliga myndigheters arbete från 2023 visar att kommuner och regioner inte har kommit lika långt som statliga myndigheter i att arbeta förebyggande mot korruption.¹²² Kommuners förutsättningar för att bedriva ett aktivt korruptionsförebyggande arbete varierar också mellan olika kommuner. Till exempel har små kommuner ofta begränsade resurser och begränsad kompetens för att bedriva ett systematiskt arbete mot korruption. I större kommuner kan utmaningarna vara av helt andra slag. Exempelvis kan kommuner med socialt utsatta områden vara utsatta för parallella samhällsstrukturer som skapar särskilda utmaningar i relation till den offentliga förvaltningen. Regioner möter i sin tur komplexa risker i samband med till exempel omfattande upphandlingar.¹²³

I följande kapitel presenterar forumsmyndigheterna förslag till regeringen på åtgärder som specifikt gäller kommuner och regioner. Men förslag i de övriga kapitlen kan även gälla dessa aktörer.

¹²⁰ Statskontoret (2023:13). *Nya utmaningar och gamla problem. Om korruption i kommuner och regioner.*

¹²¹ Ekobrottsmyndigheten (2025). *Ekonomisk brottslighet. Ekobrottsmyndighetens lägesbild 2025*; Statskontoret (2023:13). *Nya utmaningar och gamla problem. Om korruption i kommuner och regioner*, s. 28.

¹²² Statskontoret (2023:13). *Nya utmaningar och gamla problem. Om korruption i kommuner och regioner.*

¹²³ *Ibid.*

5.1 Grundläggande stöd till kommuner och regioner

Statskontoret föreslår att regeringen:

- tar initiativ och genomför åtgärder för att anpassa den statliga värdegrunden så att den riktar sig till hela den offentliga förvaltningen
- ger Statskontoret i uppdrag att anpassa det stödmaterial som finns för arbetet mot korruption och för en god förvaltningskultur så att det även riktar sig till kommuner och regioner. I uppdraget bör det också ingå att informera kommuner och regioner om den gemensamma värdegrunden
- på sikt ger lämplig myndighet i uppgift att främja, samordna och följa upp arbetet för en god förvaltningskultur och mot korruption i kommuner och regioner.

Ekobrottsmyndigheten föreslår att regeringen:

- ger lämplig myndighet i uppdrag att ta fram stöd till kommuner och regioner för att förbättra analys och hantering av korruptionsrisker, exempelvis stöd för hur kommuner och regioner kan införa kontrollfunktioner i olika interna processer.

5.1.1 Anpassa den statliga värdegrunden så att den riktar sig till hela den offentliga förvaltningen

En grundpelare i det förebyggande arbetet mot korruption är att arbeta aktivt med att stärka anställda i sin tjänstemannaroll och att utveckla en god förvaltningskultur. Enligt regeringen är den statliga värdegrunden ett centralt verktyg för att arbeta med etik och med tjänstemannarollen inom staten.¹²⁴ Statskontoret delar den bedömningen. Lagstiftning och straff är en viktig del i arbetet. Men det kommer aldrig att vara tillräckligt. Det framgår bland annat av OECD:s riktlinjer om hur stater bör arbeta

¹²⁴ Regeringskansliet (2024). *Handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan 2024–2027*, s. 18–19.

förebyggande mot korruption.¹²⁵ Det finns även forskning som visar att sådana integritetsstärkande aktiviteter kan vara mer effektiva än skärpta regler och straff samt utökade kontroller.¹²⁶

Den statliga värdegrunden är ett pedagogiskt verktyg som sammanfattar de mest grundläggande bestämmelserna som gäller för alla anställda i den offentliga förvaltningen, oavsett verksamhet och profession. Den består av sex principer: demokrati, legalitet, objektivitet, fri åsiktsbildning, respekt för människors lika värde och rättigheter, samt effektivitet och service (se figur 2).¹²⁷

¹²⁵ OECD (2025). *Recommendation of the Council on OECD Legal Instruments Public Integrity*. Se även OECD (2025). *The Recommendation of the Council on Public Integrity at a Glance*; Andersson, S., Ekelund, H. (2022). Promoting Ethics Management Strategies in the Public Sector: Rules, Values, and Inclusion in Sweden. *Administration & Society*. 54 (6). 1 089–1 116.

¹²⁶ Andersson, S., Ekelund, H. (2022). Promoting Ethics Management Strategies in the Public Sector: Rules, Values, and Inclusion in Sweden. *Administration & Society*. 54 (6). 1 089–1 116.

¹²⁷ Statskontoret (2019). *Den statliga värdegrunden – gemensamma principer för en god förvaltning*.

Figur 2. Den statliga värdegrundens sex principer.

Källa: Statskontoret (odaterad). *Den statliga värdegrunden*. (Hämtad 2025-06-17).
<https://www.statskontoret.se/forvaltningskultur/den-statliga-vardegrunden/>

Värdegrunden bygger på den befintliga lagstiftningen i framför allt regeringsformen om hur offentlig verksamhet ska bedrivas. Bestämmelserna gäller för alla som utför offentliga förvaltningsuppgifter det vill säga kommuner, regioner och statliga myndigheter. Men som ett pedagogiskt verktyg har värdegrunden ett tydligt fokus på statlig verksamhet. Detta kan tolkas som att principerna i värdegrunden inte är relevanta för kommuner och regioner. Det gör det också otydligt hur de kan använda värdegrunden i sin verksamhet. Detta har bland annat visat sig i intervjuer med representanter för kommuner och regioner.

Mot bakgrund av detta föreslår Statskontoret att regeringen genomför de åtgärder som behövs för att anpassa värdegrunden så att den riktar sig till hela den offentliga förvaltningen. Statskontoret bedömer att en förändring av målgruppen för värdegrunden ökar kunskapen om och tydliggör kraven på att verka i offentlig verksamhet och underlättar därmed kommuners och regioners arbete mot korruption. Det bidrar också till att skapa gemensamma värderingar inom hela den offentliga förvaltningen, liksom till att ta ett helhetsgrepp i arbetet mot korruption. Detta kan i sin tur bidra till att hela den offentliga förvaltningen har samma höga nivå på sitt arbete.

Att anpassa värdegrunden till att omfatta hela den offentliga förvaltningen är i ett första steg ett utredande arbete och behöver inte vara omfattande. Men det kräver delaktighet från kommuner, regioner och statliga myndigheter. Däremot leder förslaget till ökade kostnader för att sprida och nå ut med värdegrunden till den vidgade målgruppen. I dag riktar sig den statliga värdegrunden till cirka 260 000 statligt anställda, och detsamma gäller Statskontorets verksamhet för att ge stöd i arbetet med den. Att rikta motsvarande arbete till hela den offentliga förvaltningen innebär att målgruppen breddas till att omfatta sammanlagt 1,5 miljoner offentligt anställda.¹²⁸ Det innebär att målgruppen blir nästan 6 gånger större än i dag.

Att kommunicera och utbilda om värdegrunden till den vidgade målgruppen kan göras på olika sätt och med olika ambitionsnivå. Statskontoret har inte skattat kostnaden för detta och menar att kostnaden beror på hur arbetet utformas. Men Statskontorets bedömning är ändå att arbetet kräver utökad finansiering från regeringen för att värdegrunden ska få genomslag.

5.1.2 Anpassa Statskontorets stödmaterial så att det också riktar sig till kommuner och regioner

En stor del av Statskontorets stödmaterial om värdegrunden, god förvaltningskultur och arbete mot korruption som finns i dag riktar sig i första hand till statliga myndigheter. Materialet är därför inte anpassat till det arbete som sker i kommuner och regioner.

¹²⁸ Se yrkesregistret antal pågående anställningar inom offentlig förvaltning i Statistiska centralbyrån (odaterad). *Statistikdatabasen*. (Hämtad 2025-05-16). <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/>

SKR erbjuder kommuner och regioner visst stöd genom en webbutbildning i rollen som medarbetare inom kommun och region. Men det stödmaterialet är kortfattat.¹²⁹ Det finns inte heller något annat stödmaterial som specifikt riktar sig till kommuner och regioner i de här frågorna. Statskontoret bedömer att kommuner och regioner behöver ett tydligare och mer omfattande stödmaterial om hur de kan skapa en god förvaltningskultur och arbeta förebyggande mot korruption. Det skulle ge dem bättre förutsättningar att ge sina organisationer en god motståndskraft mot korruption. Det skulle också bidra till att skapa mer likvärdiga förutsättningar i hela den offentliga förvaltningen i detta arbete.

Statskontoret föreslår därför att regeringen ger Statskontoret i uppdrag att utveckla det befintliga stödmaterialet när det gäller arbetet mot korruption och arbetet för en god förvaltningskultur så att det även riktar sig till kommuner och regioner. I det ingår också att på ett kostnadseffektivt sätt sprida information om den gemensamma värdegrunden. Att Statskontoret uppdaterar och utvecklar sitt stödmaterial om god förvaltningskultur är särskilt viktigt om regeringen följer Statskontorets förslag om att ta fram en värdegrund som omfattar hela den offentliga förvaltningen. Det kan till exempel handla om att myndigheten tar fram en ny version av utbildningen *Din roll i staten* som riktar sig till hela den offentliga förvaltningen eller specifikt till kommuner och regioner.

Statskontoret anser att Statskontoret behöver ett särskilt regeringsuppdrag eller en förändring i sin instruktion för att kunna anpassa det befintliga stödmaterialet så att det även passar kommuner och regioner. Det ingår i Statskontorets nuvarande regeringsuppdrag att stödja arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen att utveckla och ta fram stöd till statliga myndigheter som också kommuner och regioner kan använda. Men det är inte samma sak som att *anpassa* stöden till denna målgrupp. Det här förslaget innebär att Statskontoret ska göra en mer omfattande förändringar och målgruppsanpassning av materialet.

¹²⁹ Sveriges kommuner och regioner (odaterad). *Webbutbildningar – grundläggande utbildning i rollen som medarbetare inom kommun och region*. (Hämtad 2025-06-04). <https://god-forvaltning.utb.skr.se/>

Förslaget kan innebära vissa kostnader för Statskontoret. Detta följer av att det handlar om att nå ut till en stor och diversifierad målgrupp. Exempelvis skulle det uppskattningsvis innebära en kostnad på cirka 2 miljoner kronor att ta fram en ny version av den digitala utbildningen *Din roll i staten*.¹³⁰ För att kunna göra detta behöver Statskontoret utökad finansiering från regeringen som täcker dessa kostnader.

5.1.3 Främja, samordna och följ upp kommuners och regioners arbete för en god förvaltningskultur och mot korruption

I dag finns det ingen myndighet som har en uttalad uppgift att kontinuerligt stödja och samordna arbetet mot korruption och arbetet för en god förvaltningskultur i den offentliga förvaltningen i sin helhet, eller specifikt till kommuner och regioner. Statskontoret har däremot ett uppdrag i sin instruktion att främja, samordna och följa upp arbetet för en god förvaltningskultur och mot korruption i *staten*.¹³¹

Statskontoret bedömer att för att arbetet mot korruption och för en god förvaltningskultur ska få ett bra genomslag i kommuner och regioner är det nödvändigt att en myndighet har det övergripande ansvaret för att främja och samordna detta arbete. Det skulle bland annat bidra till en bättre kontinuitet och kvalitet i arbetet. Därutöver skulle det bidra till att arbetet mot korruption kan hålla en likvärdig kvalitet i hela den offentliga förvaltningen.

Att kommuner och regioner kan få stöd i sitt arbete mot korruption från en utpekad myndighet skulle även ge dem bättre förutsättningar att ta till sig och tillämpa kunskaper om detta. Enligt en tidigare rapport från Statskontoret om kunskapsstyrning av kommuner och regioner så har

¹³⁰ Statskontoret baserar uppskattningen av kostnaden på vad det tidigare har kostat för myndigheten att ta fram digitala utbildningar. Kostnaden inkluderar både konsultkostnader och kostnader för nedlagt arbete.

¹³¹ 1 c § förordningen (2007:827) med instruktion för Statskontoret, se även 17 § förordningen (2025:681) med instruktion för Statskontoret som träder i kraft 2026-01-01.

särskilt mindre kommuner svårt att praktiskt tillämpa kunskapen i verksamheterna om de inte får stöd i sitt arbete.¹³²

Vi bedömer därför att det är lämpligt att regeringen på sikt ger en lämplig myndighet i uppgift att främja, samordna och följa upp arbetet mot korruption och arbetet för en god förvaltningskultur i kommuner och regioner. Det finns redan nu ett behov av att en myndighet ansvarar för detta arbete. Men vi bedömer att det inte finns någon myndighet i dag som har resurser och den kapacitet som krävs för detta. Därför föreslår vi att regeringen på sikt ger en lämplig myndighet denna uppgift. I bedömningen av förslaget anser Statskontoret att regeringen bör beakta att det även kan finnas behov av att en myndighet stödjer kommuner och regioner inom andra områden. Regeringen kan därmed behöva ta ett helhetsgrepp i frågan kring kommuners och regioners behov av stöd och hur denna stödjande roll bör se ut.

Statskontoret bedömer att förslaget får konsekvenser för den myndighet som får uppgiften i form av ökade kostnader och behov av kompetensförstärkning. För att kunna genomföra arbetet behöver myndigheten därför utökad finansiering för att inte annan verksamhet vid myndigheten ska trängas undan. Det kan handla om att ett antal personer behöver arbeta dedikerat med uppgiften och att vissa som arbetar med uppgiften behöver viss typ av kompetens, till exempel inom juridik eller kommunikation.

5.1.4 Ta fram stöd till kommuner och regioner för att förbättra analys och hantering av korruptionsrisker

Statskontoret har konstaterat att kommuner och regioner kan göra mycket mer för att utveckla och stärka arbetet mot korruption.¹³³ Statskontoret har också pekat på att systemen i stor omfattning bygger på att vi litar på att brukare eller leverantörer alltid har goda avsikter och lämnar korrekt

¹³² Statskontoret (2023). *Om offentlig sektor. Att styra med kunskap – En studie om statlig kunskapsstyrning riktad till kommuner och regioner.*

¹³³ Statskontoret (2023:13). *Nya utmaningar och gamla problem – Om korruption i kommuner och regioner.*

information.¹³⁴ Ekobrottsmyndighetens uppfattning är att även det interna arbetet i kommuner i många fall bygger på en liknande tillit mellan aktörerna, och att enskilda personer kan fatta och hantera viktiga beslut. Det gör de kommunala processerna sårbara, enligt myndigheten. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att kommuner är särskilt riskutsatta för korruption och att kommunal verksamhet ofta har en långtgående decentralisering av verksamheter och beslut.

Ekobrottsmyndigheten anser att hela den offentliga förvaltningen, i högre grad än i dag, behöver analysera sina korruptionsrisker och utifrån de identifierade riskerna införa ändamålsenliga kontroller där det behövs i sitt beslutsfattande. Detta för att minska risken för att systemen missbrukas.

När det gäller statliga myndigheter ger Statskontoret i dag stöd för att analysera och hantera korruptionsrisker inom ramen för sin instruktionsenliga uppgift att främja och samordna arbetet för en god förvaltningskultur och arbetet mot korruption i staten.¹³⁵ ESV har en instruktionsenlig uppgift att utveckla och förvalta den interna styrningen och kontrollen i staten.¹³⁶ Men motsvarande stöd saknas för kommuner och regioner. Ekobrottsmyndigheten menar att även kommuner och regioner behöver sådant stöd. Ekobrottsmyndigheten föreslår därför att regeringen ger lämplig myndighet i uppdrag att ta fram stöd till kommuner och regioner för analys och hantering av korruptionsrisker. Exempelvis bör stöd tas fram för hur kommuner och regioner kan införa kontrollfunktioner i olika interna processer. Detta för att öka användningen av kontrollfunktioner i olika interna processer för hela den offentliga förvaltningen.

¹³⁴ Statskontoret (2025). *Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner*.

¹³⁵ Statskontoret (2020). *Stöd för analys av korruptionsrisker del 1*. Statskontoret (2020). *Stöd för analys av korruptionsrisker del 2*. Statskontoret (odaterad). *Struktur – Strukturen leder oss rätt på vägen mot en god förvaltningskultur*. (Hämtad 2025-08-21). <https://www.statskontoret.se/fokusomraden/god-forvaltningskultur-och-antikorruption/struktur/>; Statskontoret (odaterad). *Analysera korruptionsrisker*. (Hämtad 2025-08-21). <https://www.statskontoret.se/forvaltningskultur/korruption/analysera-korruptionsrisker/>

¹³⁶ 3 § 5 förordning (2016:1023) med instruktion för Ekonomistyrningsverket.

Enligt Statskontorets riskanalysstöd till statliga myndigheter behöver varje myndighet själv välja inriktning och omfattning på det korrupsionsförbyggande arbetet utifrån sin verksamhet och storlek. Ett exempel på kontrollfunktioner som kan tillämpas är att införa den så kallade fyra ögon-principen vid beslutsfattande som innebär att minst två personer behöver vara med och fatta myndighetsbeslut. Andra exempel är arbetsrotation eller stickprovskontroller.¹³⁷

Syftet med förslaget är att genom mer stöd verka för att kommuner och regioner har förutsättningar att utforma ändamålsenliga kontrollfunktioner i sin verksamhet i syfte att förebygga korruption. Ekobrottsmyndigheten bedömer att förslaget leder till bättre förutsättningar att upptäcka korruption i kommuner och regioner än tidigare. Förslaget kan också ha en förebyggande effekt och minska förekomsten av sådana problem.

¹³⁷ 3 § 5 förordning (2016:1023) med instruktion för Ekonomistyrningsverket.

5.2 Förstärkt ansvar för kommuner och regioner att förebygga och anmäla korruptionsbrott

Polismyndigheten föreslår att regeringen:

- tar initiativ till att förtydliga och förstärka kommuner och regioners ansvar för det brottsförebyggande arbetet mot korruption.

Det kan ske till exempel genom att ändra i lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete respektive förordning (2016:1258) om regional samordning inom det brottsförebyggande området, genom ett särskilt uppdrag till länsstyrelserna eller genom att inkludera brottsförebyggande projekt mot korruption som ett prioriterat område enligt förordning (2023:442) om statsbidrag till kommuner för brottsförebyggande åtgärder.

Polismyndigheten och Brottsförebyggande rådet föreslår att regeringen:

- låter utreda möjligheten att införa en lagstadgad anmälningsskyldighet för kommuner och regioner vid misstanke om brott i tjänsten, motsvarande den som gäller för den statliga förvaltningen enligt 22 § lagen (1994:260) om offentlig anställning.

5.2.1 Tydliggör kommuners och regioners ansvar att arbeta brottsförebyggande mot korruption

Över lag bedömer Polisens Nationella anti-korruptionsgrupp att kunskapsnivån kring korruption hos kommuner och regioner är för låg, och att de inte i tillräcklig utsträckning inkluderar korruptionsrisker i sina lokala lägesbilder och i det övriga brottsförebyggande arbetet. Att kommuner och regioner behöver bli bättre i sitt arbete mot korruption är också något som Statskontoret har påpekat.¹³⁸

¹³⁸ Se t.ex. Statskontoret (2023:13). *Nya utmaningar och gamla problem – Om korruption i kommuner och regioner.*

Den 1 juli 2025 trädde en ändring i kommunallagen i kraft om att den interna kontrollen i kommuner och regioner ska förebygga fel och oegentligheter i verksamheten. Polismyndigheten bedömer att lagändringen är ett bra steg mot att förstärka kommuner och regioners arbete med att förebygga korruption. Men den interna kontrollen i kommuner och regioner är inte primärt inriktad på brottsförebyggande åtgärder. Polismyndigheten menar att det även finns ett behov av att se till att kommuner och regioner väsentligt flyttar fram positionerna i det brottsförebyggande arbetet mot korruption. Detta för att de ska bli motståndskraftiga mot välfärdsbrottslighet och infiltration från den organiserade brottsligheten. Korruption är många gånger en nyckelhandling som öppnar upp för annan brottslighet, som välfärdsbrottslighet, arbetslivskriminalitet eller infiltration av offentliga institutioner. Ett ökat fokus på korruptionsförebyggande åtgärder inom ramen för det brottsförebyggande arbetet kan därför minska annan samhällsskadlig brottslighet, utöver att det leder till färre korruptionsbrott.

Regeringen kan på olika sätt förtydliga och förstärka kommuners och regioners ansvar för att arbeta brottsförebyggande mot korruption. Regeringen kan till exempel föreslå ändringar i lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete respektive förordningen (2016:1258) om regional samordning inom det brottsförebyggande området. Ett annat sätt är att ge länsstyrelserna ett särskilt uppdrag att utveckla det regionala stödet till kommuner och regioner i detta arbete. Det kan också ske genom en kombination av dessa metoder. Ytterligare ett alternativ är att inkludera brottsförebyggande projekt mot korruption som ett prioriterat område enligt förordningen (2023:442) om statsbidrag till kommuner för brottsförebyggande åtgärder. Regeringen bör även överväga möjligheten att låta någon myndighet bedriva tillsyn inom detta område. Behovet av en ändamålsenlig tillsyn är inte begränsat till den kommunala och regionala sektorn, utan gäller för hela den offentliga sektorn.

Kommuner och regioner ska redan i dag arbeta brottsförebyggande, och i det arbetet ingår att arbeta mot korruption. Polismyndighetens förslag bör därför i sig inte medföra ökade kostnader. Men det kan av naturliga skäl innebära att vissa åtgärder behöver prioriteras om. Om länsstyrelserna och andra aktörer får en tydligare roll i att stödja kommuner och regioner kan förslaget innebära att de behöver vägledning i sin nya roll.

5.2.2 Gör det obligatoriskt för kommuner och regioner att anmäla misstankar om korruptionsbrott

Många arbetsgivare har låg benägenhet att anmäla misstänkta brott där anställda är inblandade.¹³⁹ Det kan finnas flera anledningar till att en organisation väljer att inte polisanmäla misstänkta brott. Till exempel kan anledningen vara långa utredningstider eller uppfattningen att utredningar ofta läggs ned. Men inom statlig verksamhet är det obligatoriskt att polisanmäla korruptionsbrott. Däremot finns motsvarande krav inte för den kommunala och regionala förvaltningen. Det får bland annat till följd att polisen inte i tillräcklig utsträckning får kännedom om och kan utreda korruptionsbrottslighet.

Polismyndighetens bedömning är att det finns ett stort mörkertal både inom den kommunala och regionala verksamheten när det gäller korruptionsbrott. Sett till statistik från Polismyndighetens Nationella anti-korruptionsgrupp är anmälningarna från kommuner och regioner orimligt få. Mellan den 1 november 2023 och den 1 november 2024 fick gruppen 107 anmälningar om korruptionsbrott. Av dem stod kommuner och regioner endast för 15 anmälningar. I jämförelse var antalet anmälningar från myndigheter nästan tre gånger fler. Men större delen av den offentliga sektorns korruptionskänsliga verksamhet finns inom kommunal och regional verksamhet. Det handlar till exempel om utbetalning av olika bidrag, beviljande av olika typer av tillstånd samt offentliga upphandlingar.¹⁴⁰

Avsaknaden av lagstadgad anmälningsplikt för kommuner och regioner medför en omotiverad skillnad i synen på hur misstänkt korruptionsbrottslighet ska hanteras i offentlig sektor. En sådan ordning är varken rimlig eller förenlig med vad allmänheten berättigat kan förvänta sig. Samma regler bör gälla i synen på hantering av misstänkt korruptionsbrottslighet inom hela den offentliga sektorn.

¹³⁹ Brottsförebyggande rådet (2024:2). *Möjliggörare för kriminella nätverk - om möjliggörare i kommunal, statlig och privat sektor*, s. 13.

¹⁴⁰ Se yrkesregistret antal pågående anställningar inom offentlig förvaltning i Statistiska centralbyrån (odaterad). *Statistikdatabasen*. (Hämtad 2025-05-16). <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/>

Effektiviteten av andra brottsförebyggande åtgärder, som ökade möjligheter till registerkontroller, förutsätter dessutom att misstankar om brott polisanmäls så att det kan leda till lagföring. Det är också viktigt utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv att anställda som misstänks ha begått korruptionsbrott får möjlighet att få skuldfrågan avgjord av rättsväsendet, vilket också ger möjlighet att bli rentvådd.

Polismyndigheten bedömer att en lagstadgad anmälningsplikt är en av flera åtgärder som tillsammans kan bidra till att öka anmälningsbenägenheten vid misstanke om korruption eller otillbörlig påverkan inom kommuner och regioner.

När personer misstänks för korruption eller infiltration i kommuner resulterar det ofta i personalärenden eller samtal med medarbetaren, där problemet betraktas som känsligt. I många fall blir den slutliga hanteringen ingen polisanmälan, utan snarare att medarbetaren köps ut.¹⁴¹ I de fall misstankarna är korrekta medför detta att det inte går att ta reda på att personen i fråga har varit involverad i korruption via registerkontroll. Personen kan därmed få anställning i andra organisationer. Därutöver kan en ökad anmälningsgrad bidra till att personer hindras från att upprepa brott och att agera illojalt i nya organisationer.

Förslaget kan också förväntas få en brottsförebyggande effekt, genom att det blir tydligare att hela den offentliga förvaltningen har en enad syn om hur viktigt det är att motverka korruption. Det kan också förväntas leda till fler lagföringar för korruptionsbrott, vilket i sig kan vara brottsförebyggande.

För kommuner och regioner kan förslaget innebära att de behöver se över och anpassa rutiner, se till att de dokumenterar misstankar om brott samt att de informerar berörda chefer och medarbetare om den nya skyldigheten. På kort sikt kan detta kräva vissa administrativa och personella resurser. Men vi bedömer att dessa är hanterbara och kan leda till en mer rättssäker hantering av ärenden.

¹⁴¹ Brottsförebyggande rådet (2025:4). *Otillåten påverkan från kriminella och extremistiska grupperingar*, s. 101. Polisen ser samma hanteringsätt i Polisens underrättelseinformation.

För Polismyndigheten kan förslaget innebära att fler ärenden kommer in och en viss ökad arbetsbelastning, men också bättre förutsättningar att utreda misstankar om korruptionsbrott och lagföra dessa. En ökning av antalet anmälningar skulle också bidra till att minska det mörkertal som finns rörande korruptionsbrott i kommunal och regional förvaltning. Därmed skapas också bättre förutsättningar för att ta fram lägesbilder som beskriver korruptionsbrottslighetens utbredning. Det ökar i sin tur möjligheten att bättre rikta resurserna dit de behövs i det korruptionsförebyggande arbetet.

På längre sikt kan förslaget bidra till att stärka tilliten till den offentliga förvaltningen och skapa en mer robust förvaltningskultur.

5.3 Bättre skydd mot otillåten påverkan

Brottsförebyggande rådet föreslår att regeringen:

- låter utreda vilka fler kategorier av förtroendevalda som behöver omfattas av ett motsvarande skydd, än exempelvis kommunal- och regionråd, för att förebygga ohälsa och olycksfall till följd av hot och våld (4 kap. 18a § kommunallagen).

5.3.1 Inkludera fler förtroendevalda i kommuners och regioners ansvar att förebygga hot och våld

De anställda i offentlig verksamhet som begår illojala handlingar och brott gör det ibland för att de pressas till det av externa aktörer. Därför kan insatser som skyddar personalgrupper som är särskilt utsatta för otillåten påverkan från det obehag och de personliga risker som otillåten påverkan kan innebära också minska risken för korruption och risken för att personer blir möjliggörare.¹⁴²

¹⁴² Brottsförebyggande rådet (2024:2). *Möjliggörare för kriminella nätverk – om möjliggörare i kommunal, statlig och privat sektor*; Brottsförebyggande rådet (2025:4). *Otillåten påverkan från kriminella och extremistiska grupperingar – Påverkansförsök mot förtroendevalda och kommunal förvaltning*.

Att skydda en verksamhet från otillåten påverkan handlar både om att minska antalet tillfällen där kriminella skulle kunna försöka påverka och om att förbättra individernas och organisationernas motståndskraft. Med andra ord gäller det att öka förutsättningarna för att individerna inte ska anpassa sitt beteende och göra det som påverkarna vill att de ska göra. Skyddet kan därigenom minska personalens oro och känsla av utsatthet, och samtidigt hindra att försök till påverkan övergår i faktisk påverkan.¹⁴³ En del i det arbetet handlar om att regeringen bör överväga att stärka arbetsgivarens ställning i rättsprocesser som gäller fall där anställda har varit utsatta för påverkansförsök.

Brå har analyserat hur utsatta politiker är i regionala och kommunala beslutsorgan. Dessa politiker kan bland annat vara med och fatta viktiga beslut i enskilda ärenden inom offentlig verksamhet i kommunala nämnder. Därmed kan de utsättas för externa påtryckningar för att påverka besluten så att de gynnar en utomstående part.

Den första juli 2025 fattade riksdagen beslut om nya bestämmelser i kommunallagen som innebär att kommuner och regioner är skyldiga att förebygga ohälsa och olycksfall till följd av hot och våld mot förtroendevalda som fullgör uppdraget på heltid eller en betydande del av heltid.

Brå har i beredningen av den nya lagstiftningen påtalat att det saknas en motivering till varför skyldigheten enbart ska omfatta förtroendevalda som fullgör uppdraget på heltid eller en betydande del av heltid.¹⁴⁴ Brå visar i flera tidigare undersökningar att även andra positioner kan vara särskilt utsatta, till exempel ordföranden och ledamöter i socialnämnder. Brå anser

¹⁴³ Brottsförebyggande rådet (2024:2). *Möjliggörare för kriminella nätverk – om möjliggörare i kommunal, statlig och privat sektor*; Brottsförebyggande rådet (2025:4). *Otillåten påverkan från kriminella och extremistiska grupperingar – Påverkansförsök mot förtroendevalda och kommunal förvaltning*.

¹⁴⁴ Brottsförebyggande rådet (2024). *Remissyttrande över promemorian Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner (Ds 2024:10)*.

att det finns anledning för regeringen att överväga om även andra förtroendevalda i kommuner och regioner ska inkluderas.¹⁴⁵

Det krävs mer resurser för att arbetsgivare ska kunna ta ett större ansvar i sin relation till arbets- och uppdragstagare. Brå har inte beräknat kostnaden för att genomföra förslagen. Men Brå vill påpeka att konsekvenserna av att anställda och förtroendevalda förlorar tilliten till sin organisation och sin arbets- eller uppdragsgivare på grund av att de tycker att de inte får stöd i en utsatt situation kan vara både allvarliga och i förlängningen kostsamma.

¹⁴⁵ Brottsförebyggande rådet (2025:4). *Otillåten påverkan från kriminella och extremistiska grupperingar – Påverkansförsök mot förtroendevalda och kommunal förvaltning.*

Referenser

Akavia (2023). *Korruption, rapportera mera – lägesbild av arbetet mot korruption i offentlig förvaltning. Akavias korruptionsrapport 2023.*

Andersson, S., Ekelund, H. (2022). Promoting Ethics Management Strategies in the Public Sector: Rules, Values, and Inclusion in Sweden. *Administration & Society*. 54 (6).

Brottsförebyggande rådet (2024). *Remissyttrande över promemorian Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner (Ds 2024:10).*

Brottsförebyggande rådet (2024:2). *Möjliggörare för kriminella nätverk – om möjliggörare i kommunal, statlig och privat sektor.*

Brottsförebyggande rådet (2025:4). *Otillåten påverkan från kriminella och extremistiska grupperingar.*

Ds 2017:48. *Statistik på upphandlingsområdet.*

Ekobrottsmyndigheten (2025). *Ekonomisk brottslighet – Ekobrottsmyndighetens lägesbild 2025.*

Ekonomistyrningsverket (2025:25). *Säkerställ korrekta utbetalningar från välfärdssystemet – förslag på åtgärder 2025.*

Europeiska kommissionen (2024). *High-risk areas of corruption in the EU: A mapping and in-depth analysis.*

Forumet för samverkan mot korruption (2025). *Avsiktsförklaring för forumet för samverkan.*

Institutet mot mutor (2025). *Mutbrottsdomar i Sverige 2024 IMM:s rättsfallssamling sektor för sektor.*

Integritetsmyndigheten (2025). *Kontroll och övervakning av anställda*. (Hämtad 2025-09-30).

<https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/dataskydd-pa-olika-omraden/arbetsliv/kontroll-och-overvakning-av-anstallda/>

Konkurrensverket (2019:5). *Uppdragsforskningsrapport. Korruptionsdomar och offentlig upphandling*.

Konkurrensverket (2022). *Departementspromemorian En effektivare upphandlingstillsyn (Ds 2022:5)*.

Konkurrensverket (2023). *Promemorian Utökade möjligheter att besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen (Fö2022/01624)*.

Konkurrensverket (2023:1). *Uppdragsforskningsrapport. Avtalsuppföljning inom offentlig upphandling*.

Konkurrensverket (2023:14). *Rapport. Annonsering om ändringar av kontrakt och ramavtal*.

Konkurrensverket (2024). *Upphandlingsreglerna – en introduktion*.

Konkurrensverket (2025:3). *Analys i korthet. Tillsyn av efterannonsering*.

Konkurrensverket (2025:5). *Uppdragsforskningsrapport. Korruption i samband med offentliga inköp*.

Konkurrensverket (odaterad). *Annonss databasregister*. (Hämtad 2025-10-01).

<https://www.konkurrensverket.se/upphandling/registrerade-annonsdatabaser/annonsdatabasregistret/>

Konkurrensverket (odaterad). *Direktupphandling*. (Hämtad 2025-09-18).
<https://www.konkurrensverket.se/upphandling/lagar-och-regler/direktupphandling/>

Konkurrensverket (odaterad). *Om Konkurrens*. (Hämtad den 2025-05-27).
<https://www.konkurrensverket.se/konkurrens/om-konkurrens/#:~:text=Konkurrens%20handlar%20om%20att%20ge,samtidigt%20som%20priserna%20h%C3%A5lls%20nere>

Konkurrensverket Beslut 2023-04-20, dnr 432/2022.

Konkurrensverket. Beslut 2023-05-05, dnr 712/2021.

Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU4. *Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters skydd mot korruption m.m.*

OECD (2025). *OECD Integrity Review of Sweden*.

OECD (2025). *Recommendation of the Council on OECD Legal Instruments Public Integrity*.

Polismyndigheten (2023). *Myndighetsgemensam lägesbild – organiserad brottslighet 2023*.

Polismyndigheten (2024). *Korruption i Sverige – en lägesbild. Årsrapport från Nationella Anti-korruptionsgruppen*.

Polismyndigheten (2024). *Professionella penningtvättare. Branscher, modus och kopplingar till kriminella nätverk*.

Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen (2025). *Myndighetsgemensam lägesbild Organiserad brottslighet 2025*.

Proposition 2013/14:133. *Direktupphandling*.

Proposition 2015/16:195. *Nytt regelverk om upphandling*.

Proposition 2020/21:193 *Genomförandet av visseblåsdirektivet*.

Proposition 2021/22:5. *Ett förenklat upphandlingsregelverk*.

Proposition 2022/23:93. *Utökade möjligheter att besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen*.

Proposition 2023/24:3. *En effektivare upphandlingstillsyn*.

Proposition 2024/24:117. *Preventiva tvångsmedel för att förebygga och hantera allvarliga brott.*

Proposition 2025/26:1. *Utgiftsområde 2.*

Regeringen (2021). *Ett förenklat upphandlingsregelverk.*
(Hämtad 2025-09-18). <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/offentlig-upphandling/mal-for-offentlig-upphandling/>

Regeringen (2024). *Handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan 2024–2027.*

Regeringen (Dir. 2025:83). *Ett ändamålsenligt regelverk för bakgrundskontroller.*

Regeringens skrivelse 2023/24:67. *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet.*

Regeringsbeslut Fi2018/01688. *Uppdrag om introduktionsutbildning för statligt anställda.*

Regeringsbeslut Fi2020/04961. *Uppdrag att främja arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen.*

Regeringsbeslut Fi2023/03160. *Uppdrag till Statskontoret att stödja arbetet mot korruption i offentlig förvaltning.*

Regeringskansliet (2025). *Färdplan för de offentliga affärerna 2025–2030.*

Regeringskansliet Fi2016/00833. *Nationella upphandlingsstrategin.*

SOU 2013:12. *Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling.*

SOU 2023:43. *En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter.*

SOU 2024:29. *Goda möjligheter till ökat välbefinnande. Delbetänkande av Produktivitetskommissionen.*

SOU 2025:87. *Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel.*

SOU 2025:96. *Fler möjligheter till ökat välbefinnande – slutbetänkande av Produktivitetskommissionen.*

Statistiska centralbyrån (odaterad). *Statistikdatabasen.* (Hämtad 2025-05-16).

<https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/>

Statskontoret (2019). *Den statliga värdegrunden – gemensamma principer för en god förvaltning.*

Statskontoret (2020). *Stöd för analys av korruptionsrisker del 1.*

Statskontoret (2020). *Stöd för analys av korruptionsrisker del 2.*

Statskontoret (2021:102). *Arbete mot korruption är under utveckling.*

Statskontoret (2022:6). *Offentlig upphandling – En utvärdering av 2014 års regeländringar.*

Statskontoret (2023). *Om offentlig sektor. Att styra med kunskap – En studie om statlig kunskapsstyrning riktad till kommuner och regioner.*

Statskontoret (2023:13). *Nya utmaningar och gamla problem – om korruption i kommuner och regioner.*

Statskontoret (2023:20). *Steg för steg. Myndigheternas arbete mot korruption är under utveckling. Slutrapport.*

Statskontoret (2025:7). *Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner.*

Statskontoret (odaterad). *God förvaltningskultur.* (Hämtad 2025-11-24).
<https://www.statskontoret.se/forvaltningskultur/god-forvaltningskultur/>

Statskontoret (odaterad). *Analysera korruptionsrisker.* (Hämtad 2025-08-21).
<https://www.statskontoret.se/forvaltningskultur/korruption/analysera-korruptionsrisker/>

Statskontoret (odaterad). *Den statliga värdegrunden.* (Hämtad 2025-06-17).
<https://www.statskontoret.se/forvaltningskultur/den-statliga-vardegrunden/>

Statskontoret (odaterad). *Struktur – Strukturen leder oss rätt på vägen mot en god förvaltningskultur*. (Hämtad 2025-08-21).

<https://www.statskontoret.se/fokusomraden/god-forvaltningskultur-och-antikorruption/struktur/>

Sveriges Kommuner och Regioner (odaterad). *Stöd i arbetet mot korruption*. (Hämtad 2025-11-24).

<https://skr.se/demokratiutveckling/motverkakorruption.8009.html>

Sveriges kommuner och regioner (odaterad). *Webbutbildningar – grundläggande utbildning i rollen som medarbetare inom kommun och region*. (Hämtad 2025-06-04). www.god-forvaltning.utb.skr.se

Tillkännagivande (2024:30). *om tröskelvärden vid offentlig upphandling*.

Transparency International (2025). *Corruption perception index*. (Hämtad 2025-06-09). <https://www.transparency.org/en/cpi/2024>

Upphandlingsmyndigheten (2018). *Upphandlingsmyndighetens yttrande över Ds. 2017:48. Statistik på upphandlingsområdet*.

Upphandlingsmyndigheten (2023). *En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter (SOU 2023:43), remissvar (Dnr UHM-2023-0170)*.

Upphandlingsmyndigheten (2024). *Utveckling av det strategiska inköpsarbetet med fokus på arbetslivskriminalitet i upphandling – Delredovisning av regeringsuppdrag (Dnr UHM-2023-0108)*.

Upphandlingsmyndigheten (2025). *Små aktörer, stora möjligheter, UHM-2023-027*.

Upphandlingsmyndigheten (2025:1). *Rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet 2024*.

Upphandlingsmyndigheten (2025:3). *Utveckling av det brottsförebyggande arbetet*.

Upphandlingsmyndigheten (2025-10-03). *Upphandling för 1009 miljarder*. (Hämtad 2025-11-13). <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/nyheter/2025/upphandling-for-1-009-miljarder/>

Upphandlingsmyndigheten (odaterad). *Förebygg korruption i offentlig upphandling*. (Hämtad 2025-11-24).

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/identifiera-hantera-risker/hantera/forebygg-korruption/>

Upphandlingsmyndigheten (odaterad). *Efterannonsera – en viktig del av upphandlingen*. (Hämtad 2025-09-30).

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/inkopsprocessen/genomfor-upphandlingen/efterannonsering/>

Upphandlingsmyndigheten och Polisen (2017). *Belastningsregistrets användning vid offentlig upphandling*. (Dnr. UHM-2017-0083).

Bilaga 1

Regeringsuppdraget

Regeringsbeslut

2024-07-04
FI2023/03180
FI2023/03216
FI2024/00096
m.fl., se bilaga

III 5
2 bilagor

Finansdepartementet

Statskontoret
Box 396
101 27 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att stödja arbetet mot korruption i offentlig förvaltning

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att anta en ny handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan (den nya handlingsplanen) i enlighet med *bilaga 2*.

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att, ta fram stöd för arbetet mot korruption i offentlig förvaltning och sprida information om stöden. Statskontoret ska även gemensamt med Brottsförebyggande rådet (Brå), Ekonomistyrningsverket, Konkurrensverket, Polismyndigheten och Upphandlingsmyndigheten, som tillsammans utgör forumet för samverkan mot korruption, utveckla arbetet i forumet. I det ingår att vid behov utveckla forumets arbete mot otillåten påverkan. Statskontoret ska därtöver följa upp utvecklingen av de statliga myndigheternas och kommunsektorns arbete mot korruption och otillåten påverkan enligt den nya handlingsplanen.

Statskontoret ska senast den 31 december 2025 till Regeringskansliet (Finansdepartementet) redovisa förslag till åtgärder för att stärka det korruptionsförebyggande arbetet, som tagits fram av de myndigheter som deltar i forumet för samverkan mot korruption. Statskontoret ska senast den 30 juni 2027 redovisa en uppföljning av myndigheternas arbete mot korruption till Regeringskansliet. Uppdraget ska senast den 30 september 2027 slutredovisas till Regeringskansliet.

Bakgrund

Statskontoret har sedan den 1 januari 2017 enligt förordningen (2007:827) med instruktion för Statskontoret i uppgift att främja och samordna arbetet med en god förvaltningskultur i staten. Sedan den 1 maj 2024 har

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgränd 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

myndigheten enligt samma förordning även i uppgift att främja och samordna arbetet mot korruption i staten.

Statskontoret har därutöver haft i uppdrag att 2021–2023 främja ett utvecklat arbete mot korruption i den offentliga förvaltningen (Fi2020/04691). I uppdraget ingick tre deluppdrag. Det första deluppdraget handlade om att främja insatserna för ett utvecklat arbete mot korruption genom att verka för att den av regeringen beslutade handlingsplanen mot korruption fick genomslag vid de statliga myndigheterna. Det skulle myndigheten göra genom att utveckla stöd för ett strukturerat arbetssätt mot korruption och stöd för analyser av korruptionsrisker. Statskontoret gavs även i uppdrag att inrätta ett forum för samverkan och utbyte av erfarenheter med myndigheter med särskild kompetens på korruptionsområdet. Vid sidan av Statskontoret ingår Brå, Ekonomistyrningsverket, Konkurrensverket, Polismyndigheten och Upphandlingsmyndigheten i forumet. Slutligen gavs Statskontoret i uppdrag att följa upp myndigheternas arbete mot korruption. Statskontoret slutredovisade uppdraget i december 2023.

Statskontoret gjorde i slutredovisningen av uppdraget bedömningen att myndigheternas arbete mot korruption som helhet utvecklas, men att det går långsamt. Vissa typer av myndigheter har särskilda utmaningar i det förebyggande arbetet mot korruption, t.ex. små myndigheter och myndigheter med stor geografisk spridning. Vidare bedömde Statskontoret att arbetet i forumet för samverkan har möjliggjort för myndigheterna att få en gemensam syn på arbetet mot korruption, och att denna grupp av myndigheter är central i det fortsatta arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen.

Statskontoret och Brå har också fått i uppdrag att stödja arbetet mot otillåten påverkan i den offentliga förvaltningen (Fi2024/01456). Myndigheterna ska inom ramen för uppdraget ta fram och sprida stödmaterial som kan användas för att förebygga och hantera otillåten påverkan i myndigheter under regeringen, kommuner och regioner.

Närmare om uppdraget

Statskontoret ska främja myndigheternas arbete mot korruption genom att utveckla befintliga stöd, ta fram nya stöd och genom uppsökande verksamhet sprida stöden till statliga myndigheter. Stöden ska anpassas efter myndigheternas olika verksamhet, storlek och risker, och tas fram i dialog med referensgrupper bestående av tänkta användare av stöden.

Informationen om stöden ska särskilt spridas till myndigheter med särskilt riskutsatt verksamhet och myndigheter som har ett särskilt behov av stöd. Stöden ska även kunna användas av, och spridas till, kommuner och regioner.

Statskontoret ska tillsammans med de övriga myndigheter som ingår i forumet för samverkan mot korruption utveckla arbetet i forumet på operativ och strategisk nivå. I det ingår att vid behov utveckla forumets arbete mot otillåten påverkan. Statskontoret ska även ta fram och förvalta en nationell webbplats som erbjuder användare en åtkomstpunkt för expertmyndigheternas samlade stöd för att motverka korruption och otillåten påverkan. Myndigheterna i forumet ska också bidra till arbetet med att ta fram en nationell webbplats och var och en ta fram förslag som regeringen kan vidta för att stärka det korruptionsförebyggande arbetet. Det kan t.ex. handla om att uppmärksamma behov av regeländringar, samverkan, myndighetsuppgifter och uppdrag. Författningsförslag ska dock inte tas fram. Även andra aktörer bör ges möjlighet att medverka i forumet när så bedöms vara relevant, t.ex. Arbetsgivarverket, Ekobrottsmyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner.

Statskontoret ska följa upp utvecklingen av de statliga myndigheternas arbete mot korruption och otillåten påverkan, och i en rapport redovisa dels detta arbete, dels de anställdas kännedom och uppfattning om myndigheternas arbete mot korruption och otillåten påverkan samt de anställdas erfarenheter av korruption och otillåten påverkan. Uppföljningen ska bl.a. utgå från de utgångspunkter för arbetet mot korruption som framgår av den nya handlingsplanen. Statskontoret ska även följa upp kommuners och regioners arbete med att skydda förtroendevalda mot hot och våld samt kommuner och regioners korruptionsförebyggande arbete inom ramen för den interna kontrollen.

Statskontoret ska i de delar av uppdraget som rör kommuner och regioner inhämta synpunkter från Institutet Mot Mutor, ett urval av kommuner och regioner, Sveriges Kommuner och Regioner samt Småkom.

I slutredovisningen av uppdraget ska Statskontoret redogöra för om det, inom ramen för arbetet med genomförandet av den nya handlingsplanen har uppkommit behov av ytterligare åtgärder för att utveckla arbetet mot korruption.

På regeringens vägnar

Erik Slottnet

Johan Davidsson

Kopia till

Justitiedepartementet/DÅ, KRIM och PO
Finansdepartementet/IEA SI, ESA, K, OU och SFÖ
Klimat- och näringslivsdepartementet/KN NIM G3
Arbetsgivarverket
Brottsförebyggande rådet
Ekobrottsmyndigheten
Ekonomistyrningsverket
Konkurrensverket
Polismyndigheten
Statskontoret
Sveriges Kommuner och Regioner
Upphandlingsmyndigheten

4 (5)

Bilaga 1
Fortsättning diarienummer
Fi2024/01375
Fi2024/01534